№ 36 (3879)
13 мая 2014 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец: УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

На простор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

СКАНДАЛ

Марэк МІГАЛЬСКІ, дэпутат Еўрапарламента:
«Перасячы мяжу немагчыма з-за рашэння Расіі»

На чэмпіянат свету па хакеі ў Мінску не пусцілі польскага дэпутата Еўрапарламента Марэка Мігальскага — даўняга крытыка беларускіх улад.

Ноччу 12 мая Мігальскага знялі з цягніка ў Брэсце падчас праходжання пасажырамі з Варшавы пагранічнага кантролю. Да раніцы польскага палітыка пратрымалі на беларускай мяжы ў чаканні цягніка ў Польшчу.

"*Я спрабаваў на цягніку перасячы мяжу разам з двума маімі памочнікамі. Але мне было сказана, што гэта немагчыма з-за рашэння Расіі*, — расказаў БелаПАН польскі еўрадэпутат. — *Афіцэр сказаў мне, што рашэнне не пускаць мяне — гэта рашэнне не беларускага, а расійскага боку. Я некалькі разоў спрабаваў удакладніць у яго прычыну, але ён мне так і не адказаў*".

На пытанне, па якой прычыне Расія магла запатрабаваць, каб яго не пускалі ў Беларусь, Марэк Мігальскі адказаў: *"Магчыма з-за таго, што я займаю актыўную пазіцыю па расійскім пытанні ў Еўрапарламенце. Акрамя таго, яшчэ адной прычынай можа быць тое, што і Пуцін, і Лукашэнка спрабуюць выкарыстаць спорт для легітымізацыі сваіх рэжымаў"*.

Трэба адзначыць, што Марэк Мігальскі неаднаразова заклікаў байкатаваць зімовую Алімпіяду ў Сочы і чэмпіянат свету па хакеі ў Мінску ў сувязі з парушэннямі правоў чалавека ў Расіі і Беларусі.

Двум памочнікам Мігальскага ўезд у Беларусь дазволілі, але яны прынялі рашэнне вярнуцца разам з дэпутатам у Варшаву. *"Віз у нас не было, таму што на час чэмпіянату свету па хакеі віза не патрэбна. Як вы ведаеце, дастаткова набыць білеты на хакей. Зразумела, яны ў нас былі, менавіта таму мы вырашылі паспрабаваць прыехаць у Беларусь"*, — патлумачыў Мігальскі.

SOS!

Співаемся...

Беларусь першая ў свеце па спажыванні алкаголю

Такая выснова ўтрымліваецца ў Глабальным дакладзе аб становішчы ў галіне алкаголю і здароўя за 2012 год, распаўсюджанай Сусветнай арганізацыяй аховы здароўя.

Як высветлілі эксперты, у Беларусі за год спажываюць у пераліку на чысты спірт 17,5 л на чалавека за год. Гэта амаль у тры разы больш за сярэдні паказчык па свеце (6,2 літра чыстага спірту).

Другое месца ў гэтай сумнай статыстыцы займаюць жыхары Малдовы (16,8 л), трэцяе — Літвы (15,4 л). На чацвёртым месцы — Расія з 15,1 літра. Пяты радок заняла Румынія, шосты — Украіна. Сёмая — Андора, восьмая — Венгрыя, далей ідуць Чэхія і Славакія.

БОЛЬ ВРЕМЕНИ

Семен БУКЧИН

Украинская трагедия

Я ж делал все,
Чтоб братьям помешать
Себя убить, друг друга истреблять.

Максимилиан Волошин

Революция или переворот?

И вот мы опять привыкаем... Это где-то там, в Славянске, Краматорске гремят выстрелы, гибнут люди. Это в Одессе люди прыгают из окон горящего здания. Война вроде не близко. Но и не очень далеко. А если точнее — она совсем рядом.

По-разному называют эту войну. То гражданской. То войной России с Украиной. То войной, которую Россия ведет с Евросоюзом, НАТО и США на территории Украины. И в каждом обозначении есть несомненная доля правды. Впрочем, это смотря на чей взгляд. Есть белорусские сайты, где преобладает черно-белая схема. С одной стороны действуют пророссийские боевики, штурмовики, сепаратисты, федералисты, террористы, захватчики, с другой — национальная гвардия, украинские силовики, антитеррористические подразделения, выступающие как борцы за целостность Украины. Еще есть разделение на "колорадов" и "укров". Ну и, конечно, и та и другая сторона награждают противную универсальным у нас обозначением — "фашисты". Вполне в соответствии с этой лексикой поделилось общественное мнение в Беларуси и в России. Говорят и пишут, что полоса раздела прошла между бывшими друзьями, создала трещины даже в семьях. Есть определенная схожесть с атмосферой гражданской войны в России начала прошлого века, когда брат шел на брата, сын против отца. Та же несхожесть взглядов и та же нетерпимость...

В связи с этим вспоминается жуткий в своей будничности текст из письма простого человека, одного из героев "Конармии" Бабеля: *"И по случаю той измены, всех нас побрали в плен и брат Федор Тимофеич попались папаше на глаза. И папаша начали Федю резать, говоря — шкура, красная собака, сукин сын и разно, и резали до темноты, пока брат Федор Тимофеич не кончился"*. Ну а потом автор письма, брат зарезанного папашей Федора, красноармеец, естественно, кончил самого папашу, когда тот попал к ним в плен.

То было в одной стране, — заметят мне. Верно, страна тогда была одна. Но почему так болит сердце у многих из нас, хотя сегодня Украина — это другая страна? Не потому ли, что на наших глазах родня убивает друг друга?

Кто все это устроил? Кто спровоцировал набирающее обороты братоубийство? Ответов всего два. Первый: одержимая имперским зудом российская власть. Второй: киевская хунта, опирающаяся на украинских бандеровцев.

Можно, конечно, избегая резко-однозначных определений, пуститься в исторические экскурсы насчет Новороссии, Слобожанщины, Галиции, Закарпатья и вообще "лоскутного одеяла" Украины, "сочиненной" Лениным, Сталиным и Хрущевым. Можно рассуждать о несовместимости менталитетов, исторических традиций и культурных предпочтений. Но все эти рассуждения рушатся перед одним аргументом: когда гражданам хорошо жить в своей стране, тогда никто не считает, что один регион враждебен другому. Напротив, национальное разнообразие регионов — украшение страны. В баварских семьях говорят на таком немецком, который абсолютно непонятен вестфальским. Но это не причина для вражды — немцы ценят свою языковую пестроту. А для широкого общения у них есть общий "хох дойч". А уж разница между баварским и вестфальским диалектами — это вам не отличие украинского от русского. Да, Львовская область не похожа на Донбасс. И это повод для вражды? Русский из Харькова не поймет украинца из Ивано-Франковска? Чепуха...

Нет, когда людям — даже при наличии проблем — хорошо в своей стране, они гордятся ею, их души расправляются, добреют, люди улыбаются. Во всяком случае отнюдь не хмурые и погруженные в жуткую бедность люди населяют и Шотландию, и канадский Квебек, и итальянскую Венецию, где идут дебаты об отделении.

А в Украине уже не первый год плохо. И на западе, и на востоке. В Украине нищета, жалкие пенсии и зарплаты. Многие люди бегут на заработки за границу. Кто на самых тяжелых работах, на стройках, на полях и фермах в Чехии, Венгрии, Польше, Германии? Украинцы. Я видел украинских женщин, работавших в польских розариях. Их лица и руки были покрыты пятнами оттого, что приходилось иметь дело с ядохимикатами.

Украинцев много лет беззастенчиво грабил разжиревший на общенародной собственности олигархат. Все эти Ахметовы, Пинчуки, Фирташи, Коломойские, действовавшие в разных связках с украинскими президентами, премьерами, министрами, депутатами, купившие и "безпеку", и милицию, и суд. Они оказались не предприимчивыми на западный манер владельцами шахт, пароходов и фабрик, а ошалевшими в погоне за прибылью, жадными и жестокими, беспощадными в клановой борьбе хищниками. Коррупция в стране приобрела чудовищные размеры. И украинцы не выдержали, они восстали против януковичского олигархата, против насквозь коррумпированной власти. Так возник Майдан.

Поддержанный сотнями тысяч людей Майдан потребовал смены власти. Это была революция. Руководство России и подчиненные ему СМИ говорят о государственном перевороте. Мол, нарушены были законы, вынудили бежать легитимного президента. А что же произошло в октябре 1917 года? Большевистский переворот или Великая социалистическая революция? И кто такой Ленин? Глава антигосударственного заговора или вождь восставших масс? Ведь в 1917 г. тоже были нарушены существовавшие тогда законы. И не странно ли, что по всей Беларуси стоят памятники инициатору российского государственного переворота? Ведь перевороты у нас не только не поддерживаются — даже намек на них жестоко карается. Достаточно вспомнить поцарапанные двери минского Дома правительства в декабре 2010 года.

Но та, петроградская революция, была почти сто лет назад, тогда можно было. А теперь нельзя, и любая революция есть незаконный переворот. О чем нам неоднократно напоминает президент Лукашенко, восклицающий при этом то ли с угрозой, то ли со страхом: "Не дай Бог!". Скорее всего — с тем и другим.

(Окончание на 3-й стр.)

СПЕЦЫЯЛЬНЫ РЭПАРТАЖ

Мясны дэфіцыт?

Як вядома, мяса выключылі са спісу сацыяльна значных тавараў, цэны на якія рэгулююцца Міністэрствам эканомікі. І вось...

Тая ж свініна, якая раней у фірменнай краме мінскага холадакамбіната на Камароўскім рынку каштавала 39 тысяч рублёў, у мінулую суботу прадавалася ўжо па 56 тысяч. Прычым выбіраць не было з чаго — уся свініна тлустая.

Цэны гандляроў-прыватнікаў на Камароўцы і ўвогуле здзіўлялі. Свежае сала зусім без мясных прожылак — 75 тысяч рублёў за кілаграм. "Вы што, зусім здурнелі?!" — з жахам адскоквалі людзі ад прылаўкаў.

У магазінах з мясам учора было не густа. Пры гэтым цэны такія, што хочацца стаць вегетарыянцам.

Гастраном **"Семела"** на праспекце Незалежнасці. У лядоўні крамы ніводнага кавалка свініны ці ялавічыны. З мяснога ў асартыменце ёсць толькі куры і курыныя каўбаскі.

У прадуктовым аддзеле ЦУМа некалькі дзён была такая ж сітуацыя — з мясных прадуктаў гандляры маглі прапанаваць толькі фарш ды вымя. Але ў панядзелак раніцай асартымент пашырыўся: з'явіліся паўфабрыкаты ў латках — катлетная ялавічына, кавалкі свініны з тазасцегнавай часткі і з лапаткі.

Крыху далей па праспекце Незалежнасці — крама адной з самых папулярных у краіне гандлёвых сетак "**Еўраопт**". У мясным аддзеле — толькі фарш і тушкі кур. Гандляркі сказалі, што тавар замаўляюць на мясакамбінаце, але заяўкі не задавальняюць. Чаму? На іх думку, таму, што мяса зараз у дэфіцыце і ў першую чаргу яно пастаўляецца ў дзяржаўныя крамы.

Гэты пастулат у размове з карэспандэнтам "Народнай Волі", праўда, абверг кіраўнік аддзела рэалізацыі прадукцыі Мінскага мясакамбіната **Уладзімір ПАНЦЮШЭНКА**:

— *Нічога падобнага. Хто нам плаціць, таму мы і адгружаем прадукцыю. Няма ніякай розніцы. Мяса мы даём у крамы ў тых жа аб'ёмах, што і раней. Чаму знікла? Можа, гэта звязана з хакейным чэмпіянатам... Можа, яго хутчэй сталі раскупляць. Але мы забяспечваем усе заяўкі, і ніякага дэфіцыту быць не павінна.*

— ***Але прадстаўнікі гандлёвых сетак сцвярджаюць, што яны робяць заказы ды не могуць іх атрымаць у поўным аб'ёме.***

— *Хто скардзіцца? Няхай тыя, хто скардзіцца, тэлефануюць мне. Я ім сам усё патлумачу. А тое, што ў крамах вы асабіста не ўбачылі мяса, дык трэба быць у краме тады, калі яго прывозяць. Бо гэты тавар хутка разбіраюць.*

Пагадзіцеся, словы пра тое, што "трэба быць, калі тавар прывозяць", нагадваюць пра яшчэ не забытае савецкае мінулае. І наўрад ці могуць лічыцца сур'ёзным тлумачэннем раптоўнага мяснога дэфіцыту, які мы ўсе бачым на свае вочы. "Народная Воля" ў панядзелак не здолела дабіцца ніякіх сур'ёзных тлумачэнняў сітуацыі ні ад Міністэрства гандлю, ні ад спецыялістаў з Мінгарвыканкама, таму да гэтай тэмы мы абавязкова вернемся.

Любоў ЛУНЁВА.

ПАД ГРАДУСАМ

Дажджоў дачакаліся

*У **сераду** чакаецца невялікая передышка: атмасферны фронт пакіне нашу краіну, дажджы на большай частцы спыняцца і пройдуць месцамі. Тэмпература паветра мінімальная ноччу — плюс 4—9, максімальная днём — плюс 16—23, па паўднёвым захадзе месцамі 13—15 градусаў цяпла.*

З чацвярга да нядзелі надвор'е будзе вызначаць паўднёвы цыклон, які будзе перамяшчацца з раёна Карпат уздоўж нашых паўднёва-заходніх межаў на Польшчу.

15 мая, у чацвер, ноччу пераважна па паўднёва-заходняй палове, днём на большай частцы тэрыторыі кароткачасовыя дажджы, месцамі навальніцы. Днём у паўднёва-заходніх раёнах узмацненне ветру парывамі да 15—20 м/с. Тэмпература паветра мінімальная ноччу — плюс 7—14, максімальная днём — плюс 17—23, па ўсходзе месцамі да +25, па паўднёвым захадзе — плюс 13—16".

У **пятніцу** на большай частцы тэрыторыі Беларусі чакаюцца дажджы, месцамі моцныя дажджы, навальніцы. У суботу дажджы захаваюцца. "*У **нядзелю** цыклон страціць сваю сілу і надвор'е пачне паляпшацца.*

ЧЭМПІЯНАТ СВЕТУ ПА ХАКЕІ-2014

Зборная Беларусі атрымала другую перамогу!

Зборная Швейцарыі, нягледзячы на тое, што прыехала ў Мінск не ў самым моцным складзе, усё ж такі сярэбраны прызёр сусветнага першынства.

Беларуская каманда таксама не мела маральнага права дрэнна сябе паказаць перад роднымі балельшчыкамі. І гэта на самай справе было захапляльнае відовішча!

Перавага была то на адным баку, то на другім. Беларусы адкрылі лік у матчы, затым выйгравалі швейцарцы 2:1, 3:2... Аднак нашы хакеісты не толькі здолелі зраўняць лік, але і закінулі за 2 хвіліны да заканчэння гульні пераможную шайбу. Ды як закінулі! Сяргей Касціцын зрабіў ювелірны пас на Міхаіла Грабоўскага, а "МІГ-84", як называюць яшчэ Мішу, прасвісцеў па пляцоўцы і прымусіў швейцарскага варатара дастаць шайбу з варот.

Малайцы! Наступны матч беларусы згуляюць 15 мая з камандай Фінляндыі.

Алесь СІВЫ.

Народная Воля http://www.nv-online.info 13 МАЯ 2014 г.

РЭГІЁНЫ

Якая розніца паміж Мінскам і Фаніпалем?

Аляксандр Лукашэнка вызначыўся, якія малыя гарады атрымаюць статус гарадоў-спадарожнікаў абласных цэнтраў і сталіцы.

Так, у адпаведнасці з указам статус горада-спадарожніка Мінска нададзены Дзяржынску, Заслаўю, Лагойску, Смалявічам, Фаніпалю і гарадскому пасёлку Рудзенск. Статус горада-спадарожніка Брэста нададзены Жабінцы, а горада-спадарожніка Гродна — Скідзелю.

Цікава, што кіраўнік Магілёва Уладзімір Цумараў на нарадзе ў гарвыканкаме ўжо абвясціў, што спадарожнікам гэтага абласнога цэнтра стане Быхаў. Але Аляксандр Лукашэнка пакуль не зацвердзіў гэтае рашэнне сваім указам.

Нагадаем, што калі чалавек стаіць у чарзе на кватэру, напрыклад, у Мінску, а яму прапануюць будавацца ў горадзе-спадарожніку, то ад такой прапановы можна адмовіцца.

Палёты аднаўляюцца

З 11 чэрвеня гомельскі аэрапорт прапануе вылеты ў Маскву, Астану, Батумі, Ерэван, Кутаісі, Тбілісі, Тэль-Авіў з перасадкай у Нацыянальным аэрапорце Мінск.

Прычым — сапраўднае дзіва для нашага часу! — на некаторых напрамках білет Гомель—Мінск будзе зусім БЯСПЛАТНЫ. Такі цуд здарыцца, калі далей, з Мінска, пасажыр ляціць, напрыклад, у той жа Ерэван.

Спатрэбіўся месяц

Разнос, які месяц таму Аляксандр Лукашэнка ўчыніў на Слуцкім мясакамбінаце, дарма не прайшоў.

Увесь час пасля прыезду кіраўніка дзяржавы прадпрыемства выпраўляла недахопы, працуючы ў тры змены і без выхадных, і цяпер гатова аднавіць працу.

Кіраўнік Мінскай вобласці **Сямён Шапіра** чакае, што мясакамбінат зноў запрацуе 15 мая.

Нагадаем, што Следчы камітэт выканаў указанне прэзідэнта і распачаў крымінальныя справы ў дачыненні да кіраўнікоў ААТ “Слуцкі мясакамбінат”. Крымінальныя справы ўзбуджаны адразу па трох артыкулах Крымінальнага кодэкса Беларусі: 428 (службовая халатнасць), арт.426 (перавышэнне ўлады або службовых паўнамоцтваў) і арт.424 (злоўжыванне ўладай або службовымі паўнамоцтвамі). У якасці падазроных пакуль праходзяць дзве службовыя асобы мясакамбіната — дырэктар і яго намеснік.

Абмялела «Ручайка»

Дзяржава шукае пакупніка на стратную кобрынскую фабрыку “Ручайка”.

Адпаведная аб’ява ўжо з’явілася на сайце Дзяржаўнага камітэта па маёмасці. Улады Беларусі гатовы прадаць увесь дзяржпакет акцый — 99,6%, які ацэньваецца ў 13,7 мільёна долараў.

Кобрынская прадзільна-ткацкая фабрыка “Ручайка” з’яўляецца буйным вытворцам прамысловых тканін, але не паспяховым. Чыстыя страты прадпрыемства ў мінулым годзе склалі 8 мільярдаў рублёў, крэдыторская запазычанасць — больш за 12 мільярдаў. Пры гэтым на прадпрыемстве працуе 450 чалавек, што для невялікага Кобрына значны паказчык. Хаця сярэдні заробак работнікаў фабрыкі невялікі — 2,9 мільёна рублёў.

Салігорск стане горадам джаза

У гэтым годзе на фестывалі Jazz-Time 16—18 мая ў Салігорску чакаюць каля 400 удзельнікаў, у тым ліку 69 салістаў-інструменталістаў, 17 ансамбляў і 10 аркестраў.

Апроч музыкантаў з розных рэгіёнаў Беларусі ў беларускую сталіцу шахцёраў прыедуць канкурсанты з Масквы, Жукоўскага, Яраслаўля і Смаленска. Выступленні будзе ацэньваць кампетэнтнае журы, у склад якога ўвойдуць прадстаўнікі Беларусі, Расіі і Швецыі. Старшынёй журы стане заслужаны артыст Беларусі Уладзімір Ткачэнка. Ацэньваць канкурсантаў будзе ў тым ліку вядомы расійскі кампазітар, прафесар Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў і Расійскай акадэміі музыкі імя Гнесіных Юрый Чугуноў.

ВЗГЛЯД ИЗНУТРИ

Владимир КУДИНОВ:

«Севастопольцы привыкли покупать свежее, охлажденное мясо, но, видимо, придется, привыкать к замороженному»

Почти два месяца прошло после так называемого крымского референдума, по итогам которого полуостров Крым вошел в состав России. Как изменилась жизнь в Крыму? Чему радуются и чего опасаются сегодня местные жители? Мы дозвонились до нашего земляка, депутата Верховного Совета 13-го созыва Республики Беларусь Владимира КУДИНОВА. 13 лет он с семьей живет в Севастополе, имеет там свой бизнес.

— Владимир, добрый день! Как настроение? Как вам там сейчас живется в составе Российской Федерации?

— Живем... Украина считает, что Крым — это временно оккупированная территория, а Российская Федерация считает, что это территория России. Что касается Севастополя, то в городе все спокойно. До референдума жили тихо, мирно, никаких межнациональных конфликтов среди местных жителей не было. И сейчас никаких вспышек нет. Только цены стали расти, уже процентов на 50 выросли.

— Но я читала, что и зарплаты вам повысили. Учителям, например, на 25 процентов. Москва обещает дальнейшее повышение зарплат…

— Пока зарплаты у нас остаются те же. Только бюджетникам с апреля они были повышены на 25 процентов. Пенсии тоже выросли на 25 процентов.

— Владимир, вы ходили на референдум?

— Я гражданин Беларуси, был и остаюсь им, поэтому в любом случае я не мог голосовать. Моя позиция, позиция моей семьи такова: русские, украинцы и белорусы — братья, у нас тысячи лет общей истории, мы должны жить в мире, нельзя допускать кровопролития... Сегодня тут многие говорят, и я придерживаюсь этой точки зрения: Крым много лет был под Киевом, был под Россией и даже под Грецией, принадлежал Турции, и раз это спорная территория, то, возможно, здесь можно было бы сделать некую офшорную зону типа Кипра с двойным управлением — из Украины и России. Возможно, это было бы справедливо. А так Крым потянул за собой новые проблемы в Украине.

— В украинских СМИ появилась информация, что явка на крымском референдуме была 15%. А российские масс-медиа говорят о почти 100-процентной явке и почти единогласном голосовании за вхождение Крыма в состав России. Что вы скажете по этому поводу?

— Мне сложно говорить о ситуации на всем полуострове. Что касается Севастополя, то явка на избирательные участки действительна была высокая. Мои знакомые, родственники, которые ходили голосовать, рассказывали, что как минимум две трети из списка избирателей на их участке проголосовали. Думаю, 70—80 процентов севастопольцев радостно восприняли и сам референдум, и вхождение в состав России. Хотя были и те, кто голосовал за Украину. Но не надо забывать, что в Севастополе живет много этнических русских, это, как поется в песне, город русских моряков. Но сегодня горожане, особенно те, которые имеют высшее образование и могут анализировать ситуацию, стали задумываться: “А что будет завтра?” Как бы там ни было, Украина среди всех бывших советских республик, исключая страны Балтии, наиболее демократическая страна. Свобода слова, свобода СМИ, прямые эфиры, ток-шоу, публичные обсуждения. Люди привыкли жить свободно, не оглядываясь, привыкли говорить то, что считают нужным, а не то, что правильно с идеологической точки зрения. И это все может уйти в прошлое.

Второй не менее, а может, и более важный аспект — это уровень жизни. Станет ли он таким, как обещает Россия? Не станет ли Крым жить хуже? Ведь что получается: сегодня уровень жизни в России выше, чем в Украине, но и цены на 30—40 процентов выше. Думаю, в ближайшее время главной проблемой для Крыма станут поставки продуктов питания из Украины. И не исключено, что может возникнуть вопрос, а не возвращаться ли Крыму обратно в состав Украины.

— Вы хотите сказать, что с материковой части Украины уменьшились поставки продуктов?

— Сегодня поставки продуктов питания в основном идут из Украины, потому что из России они могут поставляться только паромом, по морю. А это очереди. Кроме того, в любой момент на море может начаться шторм, и паромы не будут ходить день, два, три. Второй фактор: российские цены на продукты питания выше, чем в Украине. Никто дешевле их нам поставлять не будет. Значит, цены еще вырастут. По подсчетам, если продукты питания будут поставляться из России, цены на них повысятся в два раза в гривенном эквиваленте.

Две недели назад новые власти ввели запрет на ввоз мяса свинины из Украины, и цены сразу выросли на 70 процентов, а то и в два раза. Если, например, 1 килограмм карбоната стоил 50 гривен, то сразу после запрета — 100 гривен. Эксперимент не удался, пришлось отменять это решение.

— А Украина не отказывается снабжать полуостров продуктами?

— Не отказывается. Но, думаю, проблемы могут возникнуть. На прошлой неделе Национальный банк Украины запретил украинским банкам работать в Крыму, следовательно, платежи в гривнах на Украину уже не идут. Получается, что сейчас, чтобы получить товар из Украины, надо заключать внешнеэкономический договор, так как оплата будет в валюте. Но возникает другой нюанс: Украина-то не признает Крым как российскую территорию. Поэтому возможны проблемы с поставками продуктов питания из Украины. Летом в Крым с материковой части Украины в день шло порядка 500—600 грузовых машин с различным товаром — продуктами питания, стройматериалами, техникой, одеждой... Паромом столько пропустить не смогут, максимум — 300 машин в день. Но пока запасы в магазинах есть. Хотя... Севастопольцы привыкли покупать мясо свежее, охлажденное, но, видимо, придется, привыкать к замороженному.

— А что касается поставок электроэнергии, бензина? Как вы думаете, Россия сделает из Крыма полуостров-сад?

— Думаю, инвестиции из России в Крым пойдут. Но только в Севастополь и на Южный берег Крыма. Я много общаюсь с москвичами, и все как один говорят о том, что Севастополь — это русский город, ему нужно дать второе дыхание. Ну, а Южный берег Крыма — это пляжи, это туризм...

Но как быстро эти инвестиции могут пойти? Вот вы спросили об электроэнергии. Если Украина решит отключить полуостров, то проблемы начнутся серьезные и для производителей, и для населения: свет будут включать по графику. И к этому надо готовиться.

Я думаю, что если обострение конфликта с Россией будет и дальше продолжаться, Украина будет “решать” на полуострове и вопрос с электроэнергией, и с пресной водой. Уже сейчас на материковой части Крыма возникла проблема с поливом сельхозплощадей. Дело в том, что приблизительно 80—85-процентов пресной воды Крымский полуостров получает из реки Днепр через Северо-Крымский канал. Канал начинается на Каховском водохранилище. Там вода как бы месяц впитывается, канал сначала насыщается водой, и уже потом вода идет по каналу дальше, до Керчи. Такая технология. Но она сейчас не поддерживается. Вода доходит только до Джанкоя. И уже в глубине полуострова наблюдается дефицит пресной воды, под угрозой урожай этого года.

Единственное, на что снизились цены, — автомобильное топливо. Бензин поступает из России, и он дешевле на 30 процентов, чем в Украине. Например, литр дизтоплива в Украине стоит 14 гривен, а мы в Севастополе уже покупаем в пересчете на гривну за 10,7—10,8.

— Складывается впечатление, что пока в Крыму больше проблем, чем положительных моментов…

— Проблемы будут. Уже, например, украинские компании сотовой связи повысили тарифы на свои услуги. А российские крупные компании сотовой связи и крупные российские банки в Крым не идут. Боятся международных финансовых санкций. Если, например, крупный оператор мобильной связи из России придет в Крым, может потерять роуминг, а это большие деньги.

— А границы с Украиной открыты? Проблем при пересечении нет?

— Я буквально на днях ездил в Херсонскую область. На границе со стороны Крыма стоят российские пограничники. Требуют предъявить паспорт, осматривают машину. На территории Украины — та же процедура, только поинтересовались целью поездки. А вообще никаких проблем с пересечением границы не было. На обратном пути точно так же — границу прошел быстро, только в паспорте уже штамп поставили. Очередей на границе нет.

— Как, на ваш взгляд, будет себя чувствовать мелкий бизнес в новых условиях? Вы лично как думаете дальше работать? Помню в 2011 году в интервью “Народной Воле” вы рассказывали о своих планах расширить производство мяса бройлерной птицы, говорили, что есть партнеры в России…

— С 2011 года, как говорится, много воды утекло. В прошлом году мы вынуждены были остановить свое производство, потому что были неконкурентоспособны с крупными украинскими холдингами. Крупные монополии демпинговали, мы не могли реализовывать продукцию по предложенным ценам, это означало работать в минус.

Вообще при Януковиче мелкому бизнесу было сложно. При Тимошенко сельхозпроизводителям компенсировали двойную ставку рефинансирования, проценты за кредит. А когда Янукович пришел к власти, эти льготы были ликвидированы, новая власть решила никому на периферии кредиты не давать и сделала ставку на крупного производителя, потому что так, видимо, было проще делить деньги. Вообще, конечно, Украина при Януковиче — это коррупция и взятки невиданных масштабов. Чтобы чем-то заниматься, нужно было платить — чиновникам, милиции и т.д. Не все могли, разорялись. Поэтому и вырос Майдан. И поэтому, наверное, уже хуже быть не может. Во всяком случае мелкий бизнес, индивидуальные предприниматели ожидают перемен к лучшему. Придут российские компании, и, я думаю, контролировать их деятельность в Крыму будут в Москве. Если российское правительство поставит задачу, например, обеспечить полуостров свининой, куриным мясом, молочными продуктами и т.д., они вынуждены будут это выполнять. Так что инвестиции сюда пойдут. И что касается лично меня, думаю, предприятие снова заработает. Мы готовы выращивать мясо птицы: производственные площади остались, рабочий потенциал есть. Веду сейчас переговоры с российскими компаниями, которые изъявляют желание помимо торговли заниматься в Крыму и производством. Пока, правда, мы на стадии бизнес-планов, надо модернизировать производство, поставлять новое, менее энергоемкое оборудование, потому что нехватка электроэнергии в Крыму будет ощущаться уже очень скоро. Думаю, к концу лета снова запустить производство.

— А как вы этот год прожили, если фабрика не работала?

— У меня же есть работающая жена, она зарплату получала. Но это, конечно, шутка... В прошлом году я работал над совместным проектом с заинтересованными сторонами из России и Беларуси, мы занимались поставками в Москву мяса с белорусских мясокомбинатов, помогали белорусскому правительству разгружать склады.

— А ваши планы вернуться в Беларусь? Может, время пришло?

— К сожалению, в Беларуси до сих пор не создан климат для нормальной, продуктивной работы. Не знаешь, чего ожидать от властей. Например, взять службу госконтроля в Беларуси. Она не только приводит факты нарушения, но и делает заключения. Например, приехали проверяющие КГК на сельхозпредприятие и дают заключение, что данному предприятию было бы экономически выгодно не продавать картофель в сентябре, а хранить его до марта. И руководителя могут посадить за неэффективную работу. И никто не вникает, а были ли возможности, помещения, оборудование у предприятия для хранения урожая. В директорском корпусе Беларуси самая популярная пословица сегодня: “Раньше сядешь, раньше выйдешь”. Мне как-то звонили из Беларуси журналисты и спрашивали, готов ли я откликнуться на предложение правительства вернуться обратно на родину и занять какую-нибудь руководящую должность. Якобы кто-то из высших руководителей страны сказал, что надо приглашать в страну белорусов, которые уехали и успешно работают за рубежом. Предложение вроде бы заманчивое: дети взрослые, опыт есть, можно ехать, работать. Но опасений больше, чем возможных перспектив.

— Владимир, а как, кстати, живет ваша семья?

— Жена в этом году выходит на пенсию по возрасту. Зоя — гражданка Украины, работала в городской администрации, имеет статус госслужащего, следовательно, и пенсию будет получать госслужащего, а она выше обычной.

Дочери давно замужем. Старшая живет в Испании, у нее трое детей. Младшая тут, в Севастополе, живет отдельно от нас. У нее двое детей. Так что я богатый дед: у меня есть три внучки и два внука.

— И последний вопрос. Севастополь готов к туристскому сезону? Ожидаете наплыва отдыхающих в этом году?

— Не думаю, что этим летом в Крым поедет много туристов. Украинцы не поедут, россияне — маловероятно, массового заезда точно не будет. Белорусы тоже пока выжидают, не известно, когда на востоке Украины станет все спокойно. Думаю, заполнятся только бюджетные санатории, которые не были частными, туда из России завезут отдыхающих.

Мария ЭЙСМОНТ.

ДОСЬЕ «НАРОДНОЙ ВОЛИ»

Владимир Кудинов — депутат Верховного Совета 13-го созыва, предприниматель из г.Ивацевичи Брестской области.

В 1996 году Владимир Кудинов был в числе депутатов, которые поставили свои подписи под обращением в Конституционный суд с требованием импичмента президенту Лукашенко.

В феврале 1997 года Владимир Кудинов был арестован якобы за попытку дачи взятки должностному лицу. Суд Борисовского района Минской области признал его виновным и вынес приговор — семь лет лишения свободы. Экс-депутат своей вины не признал, заявил, что его дело сфабриковано.

В сентябре 1999 года Парламентская ассамблея Совета Европы приняла специальную резолюцию по Беларуси, в которой аресты Владимира Кудинова и некоторых других представителей белорусской оппозиции были квалифицированы как политические репрессии по отношению к инакомыслящим.

В феврале 2001 года Владимир Кудинов, отбыв в заключении четыре года, был освобожден. В том же году с женой и дочерьми уехал в Украину, в Крым.

КОНКУРС

Першай ластаўкай стала Дзіяна з Пецярбурга

Учора ўвечары прайшло ўзнагароджанне пераможцаў II Адкрытага конкурсу імя Станіслава Манюшкі “Убельская ластаўка”.

Конкурс Манюшкі для маладых вакалістаў — студэнтаў вышэйшых музычных навучальных устаноў праводзіцца ў краіне ўжо 15 гадоў, але міжнародным, адкрытым ён стаў нядаўна. У гэтым годзе ў ім бралі ўдзел студэнты з Расіі, Украіны і Чэхіі.

Першае месца і прыз у памеры 1,5 тысячы долараў журы пад старшынствам заслужанага артыста прафесара Віктара Скорабагатава аддала Дзіяне Нурмухаметавай, студэнтцы Санкт-Пецярбургскай кансерваторыі імя Рымскага-Корсакава. Другое і трэцяе — Віктару Мендзелеву і Паўлу Пятрову, студэнтам Беларускай акадэміі музыкі. Спецыялісты лічаць іх яркімі і перспектыўнымі маладымі акадэмічнымі спевакамі. Абодва яны ўжо працуюць у трупе Вялікага тэатра Беларусі. Абодва ўжо па некалькі разоў выступалі на міжнародных конкурсах у Расіі, Польшчы, Малдове і вярталіся дадому з перамогамі.

Паўлу Пятрову таксама была ўручана спецыяльная прэмія Інстытута Польскага ў Мінску за лепшае выкананне твора Станіслава Манюшкі. У гэтым годзе музычная грамадскасць адзначыла 195 гадоў з дня нараджэння славутага кампазітара. Мінгарвыканкамам прынята рашэнне ўсталяваць яму помнік у сталіцы. Над ім цяпер працуе скульптар Сяргей Гумілеўскі.

Кірыл БУБНОЎ.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Кіраўнік «Облика» асуджаны на 8 гадоў турмы

Учора ў Брэсце была пастаўлена кропка ў адной з найбольш рэзанансных крымінальных спраў, якія тычацца правапарушэнняў у будаўнічай галіне.

Судовая калегія па крымінальных справах Брэсцкага абласнога суда прызнала былога генеральнага дырэктара таварыства з абмежаванай адказнасцю “Облик” **Мікалая Клімука** вінаватым у здзяйсненні злачынстваў, прадугледжаных ч.3 арт.424 КК (крадзеж шляхам злоўжывання службовымі паўнамоцтвамі) і ч.4 арт.210 КК (злоўжыванне ўладай або службовымі паўнамоцтвамі), якія пацягнулі прычыненне істотнай шкоды правам і законным інтарэсам грамадзян у асабліва буйным памеры. Клімук асуджаны на 8 гадоў пазбаўлення волі з адбываннем пакарання ў папраўчай калоніі ва ўмовах ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй усёй маёмасці.

Як вядома, крымінальная справа ў дачыненні да былога генеральнага дырэктара ТАА “Облик” Мікалая Клімука Брэсцкі абласны суд пачаў разглядаць яшчэ 15 кастрычніка 2013 года. Яго абвінавачвалі ў тым, што гаспадарчая дзейнасць кампаніі была арганізавана па прынцыпе фінансавай піраміды. Такі падыход нанёс шкоду ТАА і дольшчыкам у суме 6,3 млрд рублёў. У судзе былі дапытаны сотні падманутых дольшчыкаў. З іх толькі некалькі чалавек не прызналі сябе пацярпелымі, паколькі паспелі прадаць свае кватэры, у тым ліку — з выгадай для сябе. Усе астатнія лічылі сябе пацярпелымі і патрабавалі кампенсацыі шкоды.

Дарэчы, што тычыцца кампенсацыі шкоды пацярпелым дольшчыкам, то гэтыя справы будуць разглядацца ў рамках грамадзянскіх іскаў. Пры гэтым сам Мікалай Клімук лічыць, што асабіста ён нічога не павінен кампенсаваць, да таго ж падлікі па ісках некарэктныя, а пакрыццё шкоды павінна ісці ў рамках справы аб банкруцтве ТАА “Облик”, якім займаецца кіруючая кампанія.

ФОТАФАКТ

Нібы пакрыты салодкай глазурай, лось-альбінос у атачэнні сваіх суродзічаў больш звыклага выгляду выходзіць падсілкавацца на рапсавае поле каля вёскі Філіпаны Астравецкага раёна.

Гэты сахаты з незвычайнай афарбоўкай упершыню на тэрыторыі раёна быў заўважаны яшчэ ў мінулым годзе. Аднак “злавіць” незвычайнага прыгажуна ў аб’ектыў фотакамеры атрымалася толькі сёлета.

Як расказаў галоўны паляўнічтвазнаўца Астравецкага лясгаса **Віктар Мечыслававіч Урбановіч**, у прыродзе рэдка сустракаецца з’ява альбінізму.

Таму, калі вам раптам давядзецца пабачыць сярод танкаствольных бяроз цыбатага лася-”белячка”, не палохайцеся. Гэта значыць, што лось-альбінос ізноў выйшаў з лесу, каб падсілкавацца. І нам пашанцавала ўбачыць на свае вочы гэты цуд прыроды...

БЫВАЙ, ШКОЛА!

Выпускныя вечары пройдуць у мінскіх школах 12 чэрвеня

“У гэтым годзе вучоба для вучняў 1—8-х і 10-х класаў скончыцца 30 мая, а 31 мая з 10.00 да 12.00 у сталічных школах празвіняць апошнія званкі для 13.938 вучняў 9-х класаў і 8168 выпускнікоў 11-х класаў. Выпускныя вечары ў гэтым годзе пачнуцца ў 19.00 12 чэрвеня”, — сказаў старшыня камітэта па адукацыі Мінгарвыканкама **Міхаіл Міронччык.** Прыём у першыя класы сталічных школ адбудзецца з 2 чэрвеня па 28 жніўня. Чакаецца, што ўпершыню за парты ў наступным навучальным годзе сядуць больш за 20 тыс. дзяцей. Уступная кампанія ў 5-я класы гімназій пройдзе з 2 па 10 чэрвеня, у 10-я класы — з 15 па 20 чэрвеня, у 8-е класы ў кадэцкія вучылішчы — з 20 па 30 чэрвеня.

БОЛЬ ВРЕМЕНИ

Украинская трагедия

(Окончание. Начало на 1-й стр.)

Украинские якобинцы

Но, сколько ни крестись и ни угрожай, собственно, так оно и есть: революция всегда переворот. Украинская майданная революция, конечно, имела свои черты. Хотя было в ней и то, что роднит ее со многими, в том числе классическими революциями. Или, если кого-то больше устраивает, переворотами. Так вот, в украинской революции нашлись, не могли не найтись, особо пассионарные силы. Да, я о том самом "Правом секторе" и близких к нему организациях. Страшные украинские националисты. Радикалы. Большевики своего рода, если иметь в виду крутость революционного поведения. Есть у них и более далекие предшественники — французские якобинцы. Не чересчур ли? — скажет образованный читатель. Там все-таки — свобода, равенство, братство, а тут — Степан Бандера.

Я представляю, как вздрогнут знатоки истории Великой Французской революции при одной только попытке сравнить Бандеру с придуманным Робеспьером Верховным Существом, которому он хотел заставить поклоняться всю нацию и в честь которого было организовано гигантское торжество в Париже. Но революции нужны национальные герои и символы и, конечно, национальные мученики. Гроб с телом убитого роялисткой Шарлоттой Корде Марата был пронесен по парижским улицам. Громадный портрет Бандеры был водружен в захваченной революционерами киевской мэрии.

Да, ужасные параллели. Но ведь "Друг народа" (прозвище Марата) во имя торжества идеалов революции требовал казни сотен тысяч соотечественников. Ну и Бандера, как известно, не был голубь мира. Получали от него свое и москали, и жиды, и поляки.

Кстати, об этой самой захваченной мэрии. Это нормальное явление: в дни революций (переворотов) всегда захватываются здания. А как же? Революции нужны опорные точки, штабы. Вот большевики захватили в Петрограде особняк Кшесинской. Дело происходило при Временном правительстве, действовали охранявшие собственность законы, и знаменитая балерина подала в суд. Но время было революционное, и большевики объяснили Матильде Феликсовне, что она должна считаться с ситуацией. А в октябре того же 1917-го большевистский штаб обосновался уже не в частном владении, а в Смольном институте благородных девиц. И никто ни у кого разрешения не спрашивал. Девиц и классных дам выставили, а в их будуарах вместе с комиссарами расположились матросы и красногвардейцы.

Возвращаюсь к украинским националистам. Это наследники того движения, которое с конца XIX века стало крепнуть в Галиции, этом украинском Пьемонте с центром во Львове. Австро-Венгрия стала колыбелью украинства как идеологии. Можно утверждать, что австрийские власти поощряли это явление, чтобы насолить России. Но империя Франца-Иосифа рухнула, а украинство выстояло, углубилось и расширилось. Идеи Михаила Грушевского получили развитие в трудах Дмитрия Донцова. Большевистские мудрецы в Москве решили, что в стране Советов украинский национализм начнет таять под воздействием включенных в состав УССР пролетарских регионов Донбасса. Но он не таял, а затаился и в годы Второй мировой войны выплеснулся под знаменами ОУН—УПА.

И вполне естественно, что после развала Союза в независимой Украине на волне широко воспрянувшего украинства образовался якобинский гребень во главе с "Правым сектором" и "Свободой". И у кое-кого там порой мозги сносит на националистической почве, как у того же Тягнибока, попавшего на Западе в списки отъявленных ксенофобов, или Ирины Фарион, названной одним российским публицистом "национал-людоедкой". Но украинство, прежде всего как культура, сделало невероятный рывок в это же двадцатилетие. Для меня литература всегда была показателем национального потенциала. А тут пошли такие имена, такие произведения — Юрий Андрухович, Оксана Забужко, Сергей Жадан, Лесь Подервянский, Наталка Сняданко, Андрей Курков, Юрий Покальчук... Имена, признанные и в России, и на Западе. Старый литературный критик, я снял шапку.

Другое дело, что сегодня Украина, как и Россия, не литературоцентрична. Да, там знают свои таланты и гордятся ими. Но литературное слово сегодня не имеет той силы и, соответственно, того влияния на умы, как это было относительно недавно. Политика и экономика нынче правят бал. А там не до гуманистических традиций, там — увы — другие понятия о добре и зле.

И бесполезно сегодня рассуждать о том, нужно ли было Верховной Раде отменять закон о русском языке, чтобы потом опять возвращаться к нему. И нужно ли прыгать самозабвенно на Майдане, повторяя как мантру: "Кто не скаче — тот москаль". В современном украинском учебнике литературы объясняют, что в знаменитом "Заповіте" Тарас Шевченко под "злою вражьей кровью", которой он призывал окропить дело украинской борьбы за волю, имелась в виду кровь москалей, т.е. русская кровь. А вот когда я ходил в школу (50-годы прошлого столетия) и задавали выучить наизусть тот же "Заповіт" (конечно же, в русском переводе), нам объясняли, что под "злой вражьей кровью" Шевченко подразумевал кровь угнетателей народа, помещиков и вообще царскую власть. Я же склонен верить нынешнему украинскому учебнику. Ну не любил Шевченко москалей. Даже в лирике у него это выражено со всей очевидностью:

Кохайтеся, чернобриві,
Та не з москалями,
Бо москалі — чужі люде,
Роблять лихо з вами.

Ну и каково это читать, скажем, русскому школьнику из Донецка? А ничего трагического, между прочим. Пускай читает, но при этом толковые учителя объяснят, что Шевченко не был ангелом и жизнь не состоит из черной и белой красок. Швыряют же у Гоголя разгулявшиеся казаки евреев в Днепр и поджигают костелы с находящимися там польскими молодицами. А Достоевский с презрением писал о "полячишках". А Купала обращался "К всебелорусским жидам". И есть русская поговорка, что "незваный гость хуже татарина". И что — это повод для национального противостояния?

А вот у поляков не первый год уже работает вот это, имеющее длинное название, — комиссия по решению сложных проблем исторических взаимоотношений русских и поляков. Ну, может, я не совсем точен, но приблизительно так называется группа ученых из России и Польши, которая периодически собирается, обсуждает сложные проблемы истории. А им есть что пообсуждать. Так же, кстати, как и украинцам с поляками. Одни события на Волыни середины 1940-х какую острую реакцию по сей день вызывают! Да, есть документы Нюрнбергского судебного процесса, согласно которым невозможна реабилитация воинских формирований и лиц, воевавших на стороне Гитлера. Но прошли десятилетия, и эти документы ныне не указ и в Европе и в Америке. И в разных частях бывшего СССР память о коллаборационистах того времени закрепилась далеко не в едином образе. Вот в украинской песне "Червона калина" добровольцы идут освобождать украинцев из "московских кайдан". Впрочем, ее, кажется, пели еще со времен сечевых стрельцов.

Конечно, хорошо бы сложное и трудное в истории оставить историкам, профессионалам. Но мы все хотим судить и чаще — безапелляционно. И как правило — не желая считаться с неудобными и позорными фактами. А уж что касается сегодняшнего дня, то тут желание одних навязать свою волю и свое видение жизни и мира другим просто неудержимо. Если москаль — не человек, то бандеровец, конечно, фашист. И если Россия — это государственная мощь, то Украина, понятное дело, это не государство, а всего лишь призрак, фантом.

Когда такие конфликты обнаруживаются в период революции и сопутствующего ей обнищания народа, то на сцену обязательно является контрреволюция. Как правило — в образе Вандеи.

Украинская Вандея

В конце 1980-х Алесь Адамович назвал Вандеей антиперестроечные силы. Помню, как собравшиеся у Московского кладбища на трагические Деды минчане скандировали перед шеренгами ОМОНа: "Ван-де-я!" Это было использование традиционного образа советской историографии как обозначения контрреволюции во Франции середины 90-х годов XVIII века. Хотя по сути своей выступления, начавшиеся в департаменте Вандея, были народным протестом против якобинской диктатуры и тяжелейшего экономического положения, в котором оказался простой народ, прежде всего крестьяне.

Сегодняшний юго-восток Украины — это своего рода Вандея. Когда видишь по телевизору, как сбивчиво-туманно объясняют свой бунт некоторые жители этих регионов ("мы хотим жить по-своему", "Киев нам не указ" и т.д.), понимаешь, что дело не в языке и не в Бандере. Дело, как всегда, в бедности и бесправии. Но внешнее оформление конфликта непременно имеет "национально-бандеровскую" форму. Потому что так проще...

Как во многих революциях, в украинской действуют, причем не скрывая того, международные силы. Французскую Вандею поддержала Англия, ее флот высадил в Бретани отряд эмигрантов. Россия открыто говорит о своих политических интересах в Украине. Виктория Нуланд не посчитала нужным скрывать, что США всадили в Майдан пять миллиардов долларов. Сколько всадила и всаживает Россия в бунтующий юго-восток — это, возможно, подсчитают историки. Как и траты со стороны Евросоюза и НАТО. В этой геополитической сшибке гигантов на украинской территории у России есть большой успех — Крым. Украинская власть и армия оказались бессильны.

Если события на юго-востоке пойдут по крымскому сценарию (разумеется, через федерализацию, а впрочем, не поручусь), то нынешнее киевское правительство падет под напором национал-радикалов. Одесса — это очень грозный сигнал. Это кровавый рубец, который не скоро затянется. "Жемчужины у моря" больше нет. Есть страх, злоба, тоска, безнадежность. Из этих чувств рождаются трагедии. И тогда приходит Термидор. В украинском варианте это может быть "спасение революции и страны от предательства либералов". Якобинцы приходят к власти и отправляют на гильотину тех, кто продал Крым и юго-восток. В конце концов, не все же списывать только на козни "имперской Рашки". Кто-то должен ответить за национальный позор и территориальные утраты.

Ну а потом, естественно, приход Наполеона, который всех успокоит. Где-то с месяц назад или немного больше российский публицист Юлия Латынина предположила, что на эту роль вполне может претендовать Юлия Тимошенко. В поисках выхода из трагической ситуации, в которой оказалась Украина, Андрей Дынько высказал надежду на нового Пилсудского. И тогда возможно "чудо на Днепре". Но не стоит забывать, что за этим "чудом" последовала санация, а вместе с ней и Береза-Картузская, где за проволокой оказались многие оппоненты режима, в том числе и белорусские депутаты Сейма.

Пока публицисты подбирают фигуру, подходящую на роль военного диктатора, кровавый след стелется от Одессы к Мариуполю и Луганску. Донецк и Славянск уже закрепились в нашем сознании как центры украинской Вандеи. Ядро трагедии, переживаемой Украиной, теряет экономическую основу и перемещается в область несовместимости ее западного и восточного этносов. Рассуждения на эту тему, любимую многими аналитиками, подкрепляются сценами жутких зверств — избиениями раненых и умирающих, сообщениями о пытках, убийствах и похищениях. Уже слетает с губ это страшное слово — геноцид.

Российский аналитик Ксения Мяло пишет, что если Россия и впредь будет с олимпийским спокойствием взирать на происходящее в Украине, то **"*Запад* придет на *Восток*, выжигая здесь все черты новороссийской, отличной от галицийской ментальности. Тогда мы и впрямь получим другую Украину, которая никому больше не позволит — и в этом будет права — заявлять себе прямо в лицо, что ее не существует".** Строки эти писались буквально накануне российского прихода в Крым. За последующие дни не осталось и следа от "олимпийского спокойствия" России. А Украина стоит перед окончательным выбором между Россией и Европой. Выбором, поставленным, кстати, не сегодня, а столетия назад, когда решалась проблема с "наследием Богдана" (Пушкин). Вопрос в цене. Сойдутся ли в ее определении украинская Вандея, имеющая в тылу Россию, и проникнутая галицийским духом Украина, за спиной которой Евросоюз и США?

В ходе Вандейских войн во Франции с обеих сторон погибло более 600 тысяч человек. Разумеется, исторические параллели не всегда оправданы. Сталин даже считал их опасными. Но у нас нет другого способа хоть как-то проецировать будущее. Поэтому будем иметь в виду, что нынешние военные возможности человеческого взаимоуничтожения несравнимы с концом XVIII века. Но и тогда — более полумиллиона жертв. Противостояние перешло в долговременную фазу. После решительной победы республиканской армии под Нантом в 1793 г. казалось, что с вандейцами покончено. Но новые мятежи поднимались в 1799, 1813 и даже в 1815 г., после падения Наполеона. Вандея — это тлеющий низовой пожар, способный переходить в верховой. Особенно, если есть кому раздувать огонь... Тем более сейчас, когда в Донецкой и Луганской областях прошли референдумы. Так называемые, незаконные, непризнанные. Термины уже не имеют значения. Дело в механизмах. Украинская Вандея, несмотря на якобы неодобрение Путина (оказавшееся, как и следовало ожидать, чисто театральным жестом), прибегла к новейшему оружию — праву на самоопределение, и Киев не смог этому помешать. Сколько актов будет у этой трагедии?

Беларусь в зеркале украинского разлома

В дни российского "взятия" Крыма в ряде наших СМИ и в интернете началось что-то вроде патриотической истерики. Завтра или послезавтра в Витебск, Минск, Гомель придут "зеленые человечки". А тут еще "пятая колонна", какие-то затаившиеся русские поднимут голову. И что нам, бедным, делать, как быть?

Повод для патриотического единения общества дал сам правитель, заявивший, что он за целостность Украины и, естественно, против федерализации. Оказывается, вот он какой у нас смелый и самостоятельный! Попер против самого Путина! В неких восторженных головах зароились планы. Он выпускает политических заключенных, делает еще какие-то либеральные шаги, а мы, простив ему все грехи, объединимся вокруг него для борьбы с "проклятой имперской Рашкой". Что-то из давних советских призывов послышалось, ну вроде: "Еще теснее сплотимся вокруг родного ленинского ЦК партии!" Известный зарубежный борец с режимом полковник Бородач реально прикинул на счетах, что лучше сегодня — бороться с Лукашенко за демократизацию страны или объединиться с ним для совместного противостояния коварной России, и пришел к выводу, что второе предпочтительнее. Демократия и свобода могут подождать. Как оказалось, "невероятно бесстрашный" Андрей Дмитриев из "Говори правду!" объявил, что готов с оружием в руках защищать независимость Беларуси. И другие политические лузеры приободрились — появилась возможность напомнить о себе.

Короче, зазвучало — "если завтра война, если завтра в поход..." И никто не задался вопросом: а зачем, собственно, России завоевывать свою же Смоленскую область? Ибо что такое сегодня и реально Беларусь как не Смоленская область, ну, конечно, с повышенным статусом — разной мишурой, обозначающей суверенность? И чего такого Россия не имеет в Беларуси, что бы она хотела иметь? Новейшие самолеты, военные базы, объединенные войска — да все что угодно! Зачем "зеленым человечкам" приходить в Беларусь? Они давно тут, как у себя дома.

Тогда зачем этот патриотический оппозиционный ор? А это чтобы собственный статус повысить. Ну что такое быть оппозицией в Смоленской области? А вот оппозиция в самостоятельном государстве — это совсем другое дело. Тут и на гранты серьезные можно рассчитывать, и на поездки на разные международные конференции и конгрессы, где можно чувствовать себя полноценными борцами за демократию пускай в небольшом, но известном европейском государстве. Тем более, грядут президентские выборы. Ну кто на Западе даст деньги под участвующую в них смоленскую областную оппозицию? А вот борцам за ту же демократию в суверенной Беларуси под эти выборы можно будет оторвать неплохой финансовый кусок. Делить, конечно, будет "единый". Себя, естественно, не забудет, так что еще внуки будут вспоминать, как дедушка участвовал в президентских выборах. Но и другим борцам-участникам с барского стола кое-что перепадет. Результат выборов, как нам всем понятно, уже известен. Но это тот высокоматериальный случай, когда важно прежде всего участие. А потом, конечно, можно будет в очередной раз пожаловаться на недемократические условия проведения выборов, фальсификации и прочее. Потом, когда денежки на спокойную старость осядут на зарубежных счетах.

Патриотический угар у нас мешается с не лишенным расчета использованием украинской трагедии. Безусловно, использует ее в своих целях белорусский правитель. Друг Майдана и противник федерализации одновременно заявляет, что является вернейшим союзником дорогого Владимира Владимировича и неизменно братской России. Эту верность недавно в который раз оценили, деньжат подбросили. А разные словеса — ну это ему давно позволено. Как Жириновскому...

Подторговывают Украиной и деятели, называющие себя оппозицией. Никто из этих давно процеженных спецслужбами политических импотентов, вся энергия которых уходит на пустые словоизвержения и бесконечные "встречи" и "обсуждения", давно уже не способен на реальные поступки. Будь подругому, Беларусь могла бы выступить как организатор диалога между российской и украинской общественностью. А пока наблюдаем жалкий самопиар тех же деятелей на сайтах "Белорусского партизана", "Свабоды", "Нашай Нівы" и "Хартии-97". Вполне сопоставимый со встречей Лукашенко с Турчиновым.

Между тем Беларусь становится прифронтовой полосой. Это только кажется, что Мариуполь и Одесса, Донецк и Луганск где-то там, *у них*, далеко... На самом деле судьба Украины — это судьба европейского выбора (или невыбора) Беларуси. Впрочем, кажется, что выбор уже сделан. Причем без нашего участия. Белорусы, как всегда, с краю. Со своей, натурально, хатой.

ПАДЛІЧЫЛІ

Нездаровая сітуацыя

Беларусі не ўдаецца вырашыць праблему з забяспечанасцю кадрамі медыцынскіх устаноў.

Згодна з дадзенымі, абнародаванымі Белстатам, у мінулым годзе колькасць сярэдняга медыцынскага персаналу ва ўстановах аховы здароўя паменшылася на 1,9%. Сітуацыю з урачамі, праўда, удалося крыху выправіць, але па ўсёй краіне практыкуючых урачоў усяго... 37.281 чалавек. І гэта на больш як 9-мільённае насельніцтва. Дарэчы, агульны ўзровень захворвання беларусаў у мінулым годзе павялічыўся на 1,5 працэнта. Уверх пайшлі паказчыкі хвароб вачэй, а таксама органаў дыхання.

УВАГА!

Кляшчы наступаюць

У Беларусі рэзка вырасла актыўнасць іксодавых кляшчоў. У красавіку было зарэгістравана 1814 пацярпелых ад укусаў іксодавых кляшчоў, у тым ліку 726 дзяцей, што ў пяць разоў перавышае паказчыкі красавіка мінулага года.

Спецыялісты папярэджваюць, што ў перыяд актыўнасці іксодавых кляшчоў з вясны да позняй восені існуе небяспека заражэння такімі інфекцыямі, як клешчавы энцэфаліт і хвароба Лайма.

СВЕТЛАЯ ГІСТОРЫЯ

Унукі ветэрана знайшлі ўзнагароду дзядулі праз 27 гадоў пасля яго смерці

Даводзіцца толькі здзіўляцца, якая мудрагелістая спадарыня Гісторыя. Жыхар Брэста Аляксандр Осас пераканаўся ў гэтым у мінулым годзе, калі з дапамогай тэлеканала "Звезда" і інтэрнэту яму з сынамі ўдалося адшукаць страчаную ўзнагароду свайго дзядулі. Узнагародны ліст, падпісаны 8 мая 1945 года, некалькі дзесяцігоддзяў пыліўся ў расійскіх ваенных архівах.

— Мы не мелі ілюзій наконт таго, што знойдзем якія-небудзь звесткі, — расказаў Аляксандр "Вечернему Бресту". — Але, калі па тэлеканале "Звезда" ўбачылі інфармацыю аб сайце "Подзвіг народа", дзе ўтрымліваецца электронны архіў Міністэрства абароны Расіі, вырашылі проста праверыць, ці ёсць там узнагароды нашага дзеда Канстанціна Кульчыка. Мы ведалі толькі пра адну — медаль "За адвагу".

Дзеці Аляксандра, студэнты Дзіма і Жэня, зрабілі запыт, некаторы час перапісваліся з прадстаўнікамі архіва, і ім адказалі: так, ёсць узнагарода. І не проста ўзнагарода — ордэн Чырвонай Зоркі.

Канстанцін Нічыпаравіч Кульчык памёр у 80 гадоў, калі Саша быў зусім маладым. Ён пражыў доўгае, багатае падзеямі жыццё. Нарадзіўся ў 1906 годзе, у роднай вёсцы Чырвоная Слабада Клецкага раёна перажыў дзве сусветныя вайны. Толькі пад канец Вялікай Айчыннай, у 1944-м, быў прызваны ў рады Чырвонай Арміі. У вёсцы засталіся яго жонка і трое дзяцей. Самай старэйшай, Галіне, маме Аляксандра Осаса, у 41-м было ўсяго дзесяць гадоў.

За час вайны на Канстанціна Нічыпаравіча некалькі разоў прыходзілі пахавальныя. А ён вярнуўся жывым. Паводле слоў салдата, здаралася так таму, што некалькі разоў у баях яго засыпала зямлёй. Пахавальныя адпраўлялі адразу, а яго потым адкопвалі. Вярнуўшыся, дзед пайшоў працаваць у калгас і працаваў там да самага выхаду на пенсію. Ён больш ніколі не пакідаў родную вёску надоўга.

АТЫ-БАТЫ

Спрэчны сімвал

Як паведаміла прэс-служба Міністэрства ўнутраных спраў, загадам міністра заснаваны сцягі атрадаў міліцыі асаблівага прызначэння Мінска і абласцей.

Згодна з загадам Ігара Шуневіча "Аб зацвярджэнні афіцыйных геральдычных сімвалаў", зараз на адметных атрыбутах формы і сцягах амапаўцаў намаляваны каршун. Як сцвярджае прэс-служба МУС, гэта птушка — сімвал барацьбы са злачыннасцю.

На самай справе традыцыйная сімволіка каршуна зусім не такая, як чамусьці вырашылі міліцыянеры.

З даўніх часоў у еўрапейскай культуры (да якой мы належым) каршун сімвалізаваў зло і несправядлівасць. Так, невыпадкова ў міфе пра Праметэя менавіта каршун раздзіраў печань героя.

У славянскай іерархіі драпежных птушак (арол, сокал, ястраб) каршун таксама займаў даволі нізкае месца. Калі цар птушак арол цараваў дзесьці ў прыродзе, рэдка сутыкаючыся з чалавекам, а сокал у якасці паляўнічай птушкі служыў чалавеку і дорага цаніўся, то каршуна ўспрымалі як дробнага і непрыемнага шкодніка, які прыносіць толькі ўрон. Таму каршуноў знішчалі, гналі ад сядзіб, пра яго блага думалі, яго не баяліся, нават лічылі Богам праклятай птушкай.

Нарэшце, паводле меркавання арнітолагаў, "каршуны — палахлівыя і лянівыя птушкі, якія, аднак, робяцца вельмі агрэсіўнымі, калі ўсведамляюць сваю бяспеку; лётаюць не вельмі хутка і падоўгу лунаюць ў небе; сілкуюцца дробнымі жывёламі, асабліва мышамі і жабамі, а таксама маладымі птушкамі і падлай, часта пераследуюць іншых драпежных птушак, надакучаючы ім да таго часу, пакуль тыя не кінуць здабычу. Гняздуюцца па большай частцы на высокіх дрэвах, часта карыстаюцца гнёздамі крумкачоў, чапляў і іншых птушак".

Адным словам, спрэчны і, мякка кажучы, не самы прыемны сімвал выбралі сабе беларускія амапаўцы.

КРЫМІНАЛ

Вучні плацілі майстру па 400 долараў

Не зусім звычайная крымінальная справа будзе разглядацца ў судзе Салігорскага раёна Мінскай вобласці. На лаве падсудных двое: майстар вытворчага навучання і намеснік дырэктара мясцовай аўташколы.

— У ходзе расследавання крымінальнай справы ўстаноўлена, што майстар аўташколы на працягу 2009—2013 гадоў падбухторваў навучэнцаў аўташколы да дачы праз яго хабараў службовым асобам МРЭА ДАІ Салігорскага РАУС за спрыяльнае вырашэнне пытанняў аб здачы экзаменаў на права кіравання транспартнымі сродкамі, — расказала журналістам Ларыса Пархімовіч, старшы памочнік пракурора Мінскай вобласці па прававым забеспячэнні, інфармацыі і грамадскіх сувязях. — Такім чынам, уводзячы грамадзян у зман, выкарыстоўваючы падман і не маючы намеру выконваць свае абяцанні, абвінавачаны ашуканскім шляхам прысвойваў перададзеныя яму грашовыя сродкі.

Некаторыя вучні перадавалі майстру 500 тысяч, а іншыя — па 400 долараў. Акрамя таго, супрацоўнік аўташколы прадаў аднаму з вучняў падробленае пасведчанне аб праходжанні падрыхтоўкі кіроўцы.

Інструктару аўташколы пагражае да 10 гадоў пазбаўлення волі, а намесніку дырэктара — да 7 гадоў.

За гібель пяці чалавек — 6,5 года калоніі-пасялення

Гомельскі абласны суд вынес прысуд у дачыненні да вінаватага ў гібелі пяці чалавек на возеры Белае.

Трагедыя адбылася яшчэ ў ліпені 2013 года. Ужыўшы спіртныя напоі, мясцовы жыхар Дзмітрый Валадзько пачаў катаць на сваёй лодцы дарослых і дзяцей. На момант эксплуатацыі лодка знаходзілася ў тэхнічна няспраўным стане, тым не менш мужчына адначасова перавозіў у ёй дзевяць пасажыраў, у тым ліку пяць дзяцей. Ніхто з іх не меў выратавальных камізэлек. Пры рэзкім павароце перагружаная лодка перакулілася і затанула. У выніку загінулі двое дарослых і трое дзяцей.

Гомельскі абласны суд прызнаў Дзмітрыя Валадзько вінаватым у смерці па неасцярожнасці і прызначыў пакаранне ў выглядзе пазбаўлення волі тэрмінам на 6 гадоў 6 месяцаў з адбываннем пакарання ў папраўчай калоніі ва ўмовах пасялення. Судом таксама пастаноўлена спагнаць у кошт кампенсацыі маральнай шкоды пацярпелым 950 млн рублёў.

ЗДАРЭННЕ

Не чума...

У Віцебску на бераг Дзвіны ў межах горада выкінула тушы чатырох дзікоў, якія загінулі з-за невядомай прычыны.

Першая туша была знойдзена віцебскім фатографам Юрыем Шэпелевым яшчэ 8 мая, таксама ён заўважыў, што нешта падобнае на дзіка цячэнне ракі панесла далей.

9 мая падчас святкавання Дня Перамогі гараджане звярнулі ўвагу міліцэйскага патруля на астанкі дзіка, якія гнілі ў цэнтры горада непадалёк ад моста Кірава. Супрацоўнікі міліцыі паведамілі пра знаходку дзяжурнаму, аднак 10 мая труп жывёліны заставаўся на ранейшым месцы.

Карэспандэнт БелаПАН абследаваў бераг Дзвіны і знайшоў яшчэ дзве тушы ніжэй па цячэнні і адну — вышэй. Пра гэтыя знаходкі паведамілі ў МНС па тэлефоне 101, і дзяжурны паабяцаў зафіксаваць месцазнаходжанне загінуўшых жывёлін і перадаць інфармацыю адпаведным службам.

Нагадаем, год таму ў раёне Віцебска быў зафіксаваны ачаг афрыканскай чумы свіней. Вяскоўцы тады таксама паведамлялі пра знаходжанне памерлых дзікоў, у прыватнасці ў рацэ Лучоса.

Аднак учора ў Віцебскім абласным камітэце прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя паведамілі, што на жывёлах не было слядоў кулявых раненняў і яны не былі хворыя на АЧС.

АДКРЫТЫМ ТЭКСТАМ

Не там шукаеце грошы, спадар Тозік

Паважаны віцэ-прэм'ер спадар Тозік, вы сцвярджаеце, што многія людзі ходзяць у паліклініку як на працу — ледзь не праз дзень. І прапаноўваеце за кожнае наведванне ўрача плаціць па пяць тысяч рублёў: тады, маўляў, хворыя перастануць назаляць дактарам. Прабачце, але які разумны чалавек, калі ён не хворы, пойдзе ў тую паліклініку, дзе не менш за гадзіну, пераміналочыся з нагі на нагу, будзе стаяць у чарзе ў рэгістратуру, каб атрымаць запаветны талончык, а потым пачуць, што талончыкаў ужо няма?.. А калі нават і пашчасціць атрымаць той жаданы талончык, дык яшчэ прыйдзецца на калідоры перад кабінетам урача чакаць сваёй чаргі ў лепшым выпадку дзве-тры гадзіны.

Цікава, хто ж тыя падзвіжнікі, што бессэнсоўна ходзяць амаль кожны дзень да ўрача? Ці не маглі б вы, паважаны спадар Тозік, назваць хоць бы з дзясятак прозвішчаў вытрыманых і мужных людзей, ну проста закаханых у белыя халаты?

Ва ўсім цывілізаваным свеце на ахову здароўя, як вядома, выдаткоўваецца 8% і больш ад дзяржаўнага бюджэту. Беларусь жа адзіная краіна ў Еўропе, дзе на ахову здароўя выдаткоўваецца ўсяго каля 4% ад дзяржбюджэту — нягледзячы на тое, што наша зямля шчодра пасыпана радыеактыўным попелам.

Я згодны, паважаны віцэ-прэм'ер, што ў нас з амаль 9,5 мільёна жыхароў толькі 2,5 мільёна ствараюць матэрыяльныя каштоўнасці. Выходзіць, 7 мільёнаў — так званыя нахлебнікі? Моцна сказана! Прабачце, але ці не вы з вашым урадам і стварылі гэтых нахлебнікаў, падтрымліваеце і патураеце ім?

Сёння ў Беларусі на кожныя сто тысяч насельніцтва прыпадае ажно 1442 супрацоўніка праваахоўных і розных спецорганаў — у шмат разоў больш за сярэдні паказчык у свеце. Хіба не было б разумным рашуча скараціць іх колькасць, а вызваленых маладых, дужых і спрытных мужыкоў накіраваць у народную гаспадарку?

Разумею — фантастыка. Але нашы рулявыя даўно ўжо не бачаць рэалій жыцця.

Беларусь з вялікім адрывам займае першае месца ў свеце па колькасці генералаў з разліку на тысячу служачых. Навошта яны нам? У калгасах на адну даярку — па два-тры наглядчыкі-начальнікі. Таксама — навошта?

Распладзілася процьма розных хакейных, футбольных і іншых клубаў, якія праглынаюць агромністыя грошы падаткаплацельшчыкаў. Ёсць хакеісты, якія атрымліваюць з дзяржаўнай (народнай) скарбонкі аж да 50 тысяч долараў ЗША ў месяц. Што ж атрымліваецца? Той, хто не стварае матэрыяльных каштоўнасцяў, купаецца ў доларах. А хто сапраўды стварае матэрыяльныя каштоўнасці і ўзбагачае краіну сваёй працай, ледзьве зводзіць канцы з канцамі.

Колькі грошай убухалі ў так званыя беларускія спадарожнікі Зямлі? Незалежныя эканамісты падлічылі, што ад гэтых спадарожнікаў наша эканоміка панесла вялікія страты.

І яшчэ: прыкінце, колькі ў нас надуманых, так бы мовіць, святаў — непрацоўных дзён, што не маюць аніякага дачынення да айчыннай гісторыі і нацыянальнай культуры: напрыклад, дзень 8 Сакавіка, 1 Мая, 7 Лістапада...

Можна доўжыць і доўжыць спіс таго, што спустошвае беларускую дзяржаўную скарбонку. А мы ж — патэнцыяльна багатая краіна і ўзровень жыцця беларускага народа ўжо сёння можа быць сярэднееўрапейскім, калі не ўтрымліваць безліч дармаедаў. (Аднак, заўважце, нашых пенсіянераў —працаголікаў свайго часу — ні ў якім разе не залічваю ў іх "шэрагі".)

Багацце любой краіны абумоўліваецца тым, наколькі прадукцыйна і эфектыўна людзі працуюць, а не гуляюць.

З павагай —

Мікола КАНАХОВІЧ, ветэран Узброеных сіл.

г.Пружаны.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Рассчитаться можно не обязательно деньгами

Есть ли у государства возможность вернуть людям те деньги, которые когда-то были на их счетах, но в один "прекрасный" момент, грубо говоря, накрылись? Если послушать председателя Нацбанка Надежду Ермакову, такой возможности нет. Дело в том, объясняет она, что страна необходимыми средствами не располагает. В это трудно не поверить: мы же знаем, какие огромные суммы платит наше государство за всевозможные кредиты, обремененные нешуточными процентами.

Но разве пострадавшие вкладчики требуют рассчитаться с ними именно деньгами? Многие из них нуждаются в квартирах, другим как нельзя кстати пришлись бы холодильники, телевизоры, транспортные средства и так далее. В Беларуси все это есть, причем многое пылится на складах. Отдайте то, что положено людям, очистите свою совесть, которая вот уже не один десяток лет находится в беспробудном летаргическом сне.

Василий АЛЕКСАНДРОВ.

Минск.

ЧИТАТЕЛЬ—ГАЗЕТА

...И всем советую

Здравствуйте!

Пишет вам постоянная подписчица и читательница газеты. Люблю, читаю от корки до корки, жду с нетерпением вторника и пятницы. Для меня газета — как луч солнца. Из нее всегда узнаешь правду. Вот только купить газету в киоске не всегда можно, видно, дают мало экземпляров.

Я инвалид I группы после инсульта, хочется написать много, да не могу — болит рука. Поэтому просто спасибо!

Я сама подписалась на "Народную Волю" до конца полугодия. И каждому советую стать подписчиком этой газеты. 33 тысячи рублей на месяц — это недорого! Спасибо всем сотрудникам редакции, особенно главному редактору И.П.Середичу и С.М.Калинкиной! Всем здоровья, успехов, побольше подписчиков и читателей!

Н.В.ГАПОНОВА.

Брест.

РЕЗОНАНС

Вам и карты в руки, уважаемые ученые и специалисты

Внимательно прочитал статью "Загубим почву — загубим плодородие земли, основу жизни!" ("НВ", №21 за 18.03.2014 г.). В ней два кандидата наук и консультант Минсельхозпрода с болью пишут о том, как погибает наше самое главное достояние — пашня. Сам я бывший практик (15 лет возглавлял одно из хозяйств Слонимского района) и не понаслышке знаю, что такое плодородие почвы и к каким негативным последствиям может привести его ухудшение.

Авторы публикации представили много данных о том, к чему может привести несоблюдение севооборотов, неправильная обработка почвы, короче — безграмотные агротехнологии. Давно об этом надо было криком кричать, бить во все колокола!

Все то, что предлагают уважаемые ученые, мы применяли в те далекие 70—80-е годы прошлого века. У нас были 8—9-польные севообороты с двумя полями многолетних трав, зерновые занимали 50 процентов посевов. Сеялись однолетние бобово-злаковые смеси как на зеленый корм, так и на силос. В структуре многолетних трав почти всю площадь занимали клевер красный и тимофеевка. Из однолетних трав на наших почвах большую часть занимали люпино-овсяные и реже вико-овсяные смеси, потому что земли в совхозе легкие песчаные. В других хозяйствах, с более тяжелыми почвами, сеяли горохо-вико-овсяные смеси и реже люпино-овсяные. Сеяли на зеленый корм озимую рожь в смеси с озимой викой. И начиная с самой ранней весны и до поздней осени коровы паслись то на однолетних травах, то на пастбищах. Концентратов в весеннее-летний период коровы почти не получали, потому что их не хватало. Пастбища засевались смесями трав, в состав которых обязательно входил белый клевер. Мы закладывали силос в основном из люпина или люпино-овсяных смесей. Многолетние травы шли на сено. Урожайность однолетних трав на силос в нормальные по осадкам годы составляла 250—300 центнеров с гектара. Масса нарастала такой сплошной стеной, что брось карандаш на нее — и он не провалится. Правда, кукурузы сеяли мало. Не было таких сортов, как теперь. Но зато были сорта люпина, которые росли высотой до метра. А чтобы собрать их семена, надо было делать дефолиацию (химобработку для усыхания листьев).

Все это, как я сказал, было у нас в 1970—1980-е годы. Почему все это исчезло? Кто виноват? Я считаю, не последнюю роль в этом сыграли и вы, товарищи ученые и особенно консультанты Минсельхозпрода. И не с вашего ли молчаливого согласия и из-за вашей беспринципности все это произошло? Вместо клеверо-тимофеечных смесей в структуре многолетних трав стала преобладать ежа сборная. Не из-за этого ли и запыреились поля? И вместо того, чтобы бороться с пыреем агротехническими приемами, применяется химия, уничтожается все живое. Или обрабатываются запыреенные поля дисками с идущими сзади катками, еще более размножая сорняк.

Вы пишете, что в совхозе-комбинате "Заря" Мозырского района на площади пять тысяч гектаров внедрили бесплужную обработку и получили результат, превзошедший все ожидания. Это хорошо. Но сколько лет продолжался этот эксперимент? Если он очень удался, сколько хозяйств и на какой площади хотя бы того же района внедрили его?

А не лучше ли было вам, товарищи ученые, внедрить этот эксперимент в 50 хозяйствах разных районов на площади по 100 гектаров в каждом? Это действительно был бы наглядный пример для специалистов как минимум 50 районов. И кому как не консультанту Минсельхозпрода через специалистов управлений сельского хозяйства райисполкомов доказать преимущество безоборотной обработки почвы на практике? Взять в хозяйстве пару участков и на одной половине внедрить новую технологию, а на второй — работать по-старому. Специалисты сравнят результаты и, уверен, отдадут предпочтение более прогрессивной технологии. На то вы ученые и консультанты, чтобы внедрять в производство новинки.

Вспоминаю, как в наше время они внедрялись. Для нас, руководителей хозяйств и специалистов по отраслям, проводили разные семинары в хозяйствах области, и не обязательно в лучших. Руководил всем этим секретарь обкома партии Гордиков, курировавший сельское хозяйство области. Конечно, все новинки он привозил с Запада, в основном из ГДР и из прибалтийских республик, у которых сельское хозяйство было на более высоком уровне, чем у нас. Нам тогда за границу еще не разрешалось ездить, а он уже мог это делать. И новейшие технологические приемы по выращиванию и картофеля, и зерновых, и по содержанию скота практически отрабатывались в отдельном хозяйстве и распространялись на область. Руководители и специалисты хозяйств, воочию убедившись в перспективности того или иного приема, быстро внедряли его у себя. Именно поэтому Гродненская область и в СССР, и теперь является лучшей областью по производству продукции сельского хозяйства.

В настоящее время многие студенты вузов сельскохозяйственного направления проходят стажировку в странах Европы и своими глазами видят новые технологии. После возвращения, я думаю, многие пишут и защищают дипломные работы. Но что-то не видно этих новых технологий на практике. Кто анализирует, что предлагается использовать? А может, эти ребята уезжают из страны? По крайней мере у нас в районе таких специалистов не видно.

В советское время много вносилось органических удобрений, что сказывалось на улучшении плодородия земли. Конечно, в нынешних условиях заготовка торфа для производства органики — это слишком дорогое удовольствие. Но использовать солому необходимо. И авторы правильно ставят вопрос о том, чтобы сжигание соломы считалось преступлением. И я придерживаюсь такого же мнения — за сжигание соломы надо ввести уголовное наказание. Но дело в том, что теперь и соломы-то в таком количестве, как раньше, нет. Сейчас возделываются зерновые культуры с низким стеблем, устойчивые к полеганию. И после уборки, особенно яровых культур, и соломы-то почти нет. Если раньше после уборки озимых зерновых оставалась стерня до 40 сантиметров, то теперь высота яровых культур вместе с колосом такой высоты. Так что за счет соломы в достаточной степени обогатить нашу землю-матушку органикой не получается. Единственный выход — это более широкое возделывание сидератов. Если раньше на это использовался в основном люпин, то теперь из-за его низкого роста надо сеять или рапс, или редьку. Только они могут несколько улучшить плодородие земли.

И, конечно, важно изменить структуру посевных площадей в сторону увеличения посевов многолетних и однолетних бобово-злаковых смесей за счет сокращения посевов зерновых культур.

Но все это должны настойчиво внедрять в производство в первую очередь те же ученые, специалисты Минсельхозпрода, управлений сельского хозяйства райисполкомов и хозяйств. Так что, уважаемые авторы статьи в "Народной Воле", дерзайте!

Збигнев КЛЫШКО, бывший директор совхоза "Сосновка" Слонимского района.

НУ И НУ!

Благодаря хоккею...

Позвольте мне, простому пенсионеру, поздравить читателей вашей газеты и вообще всех белорусов с находкой! Какой?! Да у нас наконец-то, на мой взгляд, нашлась национальная идея. Да нет, конечно, не модернизация, которая "успешно" умирает, несмотря на грозные указания и даже уголовные дела.

Это — хоккей. Вот это жизненный (!) двигатель. Доказательства?! Пожалуйста. Наше родное телевидение категорично заявило со своих экранов, что хоккеем болеет вся (!) Беларусь! А у начальства БТ нашлось даже эфирное время для передачи о хоккее.

Благодаря этой идее, любимец всех членов профсоюзов товарищ Козик "вычистил" многие (!) пристоличные санатории РБ! А кто бы их чистил, если бы не было национальной идеи?! Благодаря хоккею в Минске стало аж 43 (!) гостиницы. Так что победители "Дажынак", участники чемпионатов по хоккею среди любителей, всевозможные депутаты и делегаты могут не волноваться — на улице ночевать не будут.

Благодаря хоккею в минских ресторанах и кафе будет не менее восьми национальных блюд. Ну какая другая идея могла бы привести к такому благолепию?

А как объединяет людей субботник продолжительностью аж месяц, который так блестяще проводит наш мэр — товарищ Ладутько? И даже я, простой пенсионер, переживаю: не кончится ли в магазинах к окончанию чемпионата марокканская, египетская и израильская бульба для приготовления наших знаменитых драников? Где это еще канадцы (и другие) смогут поесть белорусских драников из израильской картошки?

Так что и не спорьте, пожалуйста, с тем, что повсеместное внедрение канадского хоккея в жизнь белорусов является блестящей национальной идеей!

С уважением —

Валерий РУСЕЦКИЙ.

Минск.

З НАГОДЫ

Купляйце беларускае! Калі ёсць...

Гучны дэвіз-заклік з боку ўлад "Купляйце беларускае!" мне здаецца слушным і карысным. Але яго ўвасабленне ў паўсядзённых рэаліях відавочна кульгае. Бо, нават маючы намер падтрымаць свайго, айчыннага вытворцу, не надта настойлівы пакупнік у краме не заўсёды і разбярэцца, што за тавар перад ім і адкуль: літаркі такія драбнюткія, не кожны і расчытае, бо ні цярпення, ні часу нестае на "раскопкі" крыніцы паходжання патрэбнай рэчы. Дома, пакруціўшы яе як след, бачыш: зроблена зусім не ў нас. Хаця я не супраць купіць сваё, бліжэйшае. Ды набываеш, скажам, пачак звычайнага масла ці там якую макарону, а яны, аказваецца, не самай лепшай якасці (я ўжо не кажу пра бульбу з Егіпта, Ізраіля і нават Новай Зеландыі), і не на жарт бярэ прыкрасць. Ну, навошта хапаць без разбору тое, што дастаткова выробляецца ў нас у Беларусі і можа, калі хочаце, нават стаць яе брэндам? Калі, канешне, парупіцца аб якасці. Як, прыкладам, у шырокавядомых "камунараўскіх" цукерках, дзіцячым трыкатажы і нямала яшчэ чым.

Уявіце і такую карцінку: у нашу гандлёвую кропку завітаў замежны госць (а іх, трэба думаць, цяпер, падчас хакейнага чэмпіянату, шмат). У пошуках беларускага — хаця б тых жа цукерак — ён заблытаецца імгненна: этыкеткі на таварах спрэс англа- і рускамоўныя! Паспрабуй знайсці без дапамогі непаўторны беларускі сувенір...

Здаецца, дробязь, а з-за яе, упэўнена, мы шмат што губляем. У нас — незалежная краіна — з цудоўнай, прыгожай мовай. Навошта ж саромецца роднага слова, клеючы ледзь не на ўсе тавары цэтлікі па-руску і збіваючы з панталыку пакупніка, асабліва недасведчанага? Ды ён здалёк павінен бачыць шыльду з запрашэннем "Купляйце беларускае!". І не расчароўвацца пры гэтым у сваім выбары, узяўшы ў рукі якасны тавар. Маю на ўвазе папулярныя гатункі беларускага хлеба кшталту "Наша спадчына", "Радзівілаўскі", "Юбілярны", "Альгерд", "Матулін гасцінец", "Нарачанскі" і іншыя, якія радуюць і адметным смакам, і прывабным выглядам. Не здзіўлюся, калі нехта з прыезджых захоча ўзяць такі бохан дадому як гасцінец родным, сябрам.

На жаль, не заўсёды сустракаеш высокую якасць у таварах ад айчынных вытворцаў. Таму зразумела, што, убачыўшы беларускую, але нягеглую рэч, нармальны чалавек, у тым ліку і я, аддасць перавагу лепшаму — імпартнаму. Ёсць яшчэ над чым працаваць і працаваць нашым вытворцам і, само сабой, кіраўніцтву. Прыгожая назва на таварным цэтліку павінна быць напоўнена перш за ўсё прыгожым змесцівам. Ну а выразныя цэтлікі, што падкрэсліваюць айчыннае паходжанне і якасць прадукцыі, — справа таксама не другасная.

Трэба паважаць сябе, работу сваіх рук і ганарыцца тым, чым варта ганарыцца. Адпаведным службам не грэх падумаць і распрацаваць меры, як нам лепш скарыстоўваць скарбы роднай мовы дзеля сцвярджэння прывабнага іміджу Беларусі як незалежнай, працалюбнай, паспяховай краіны. Нам няма чаго прыніжацца — маўляў, беларусы нічога талковага зрабіць не могуць, ды і сябе не вельмі паважаюць, мову сваю забыліся.

Мы ж любім сваю краіну. Ды давайце справай дакажам, што беларускае — зусім не горшае, а можа, і лепшае, чым у некаторых. Тады і нас будуць паважаць. І падтрымка роднай мовы па ўсіх накірунках — гэта вельмі важна не толькі і ў выхаванні людзей, але і ў развіцці эканомікі.

Валянціна ЯКАЎЛЕВА.

Мінск.

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

Беларускай мове не здраджу да самай смерці

Галоўнаму рэдактару газеты "Народная Воля" Іосіфу Сярэдзічу

У "Народнай Волі" за 8 мая на шостай старонцы змешчана вялікая падборка пад назвай "Как обмануть возраст?". У ёй ёсць і маё інтэрв'ю.

Лічу неправамерным, што мае беларускамоўныя адказы на пытанні Марыны Коктыш пададзены ў рускамоўным варыянце. Згоды на гэта я не даваў. Хачу заўважыць, што рускай мовай у вусных зносінах я свядома не карыстаюся з сярэдзіны 1960-х гадоў. Вельмі перажываю, што хто-небудзь з маіх сяброў і знаёмых падумае, што нібыта для інтэрв'ю я па сваім жаданні выбраў рускую мову. Як і ва ўсіх іншых выпадках, гэтак і ў дадзеным, рабочай мовай у мяне была беларуская, якой я не здраджу да самай смерці.

Леанід ЛЫЧ, доктар гістарычных навук.

***

Шаноўны Леанід Міхайлавіч! Азнаёмілася з Вашым лістом на імя галоўнага рэдактара, і, як кажуць, няма чым крыць...

Пры падрыхтоўцы падборкі пра вашу прынцыповую пазіцыю наконт беларускай мовы, шчыра кажучы, не падумала. Вашы словы былі выкладзены не па-беларуску таму, што ўся падборка рыхтавалася на рускай мове. Але сведчу: сапраўды, размова з Вамі адбывалася на беларускай мове.

Прыміце шчырыя прабачэнні.

Марына КОКТЫШ.

БЫЛО...

Под руку с генсеком

В середине 70-х годов прошлого столетия ехавшие поездом из Варшавы в Москву генеральный секретарь ЦК КПСС Л.И.Брежнев и председатель Совета министров СССР Н.А.Косыгин решили попутно посетить в Бресте крепость-герой.

Для руководства города и области это была большая честь и в то же время величайшая ответственность: до этого им не приходилось принимать таких важных особ. И в этом отношении ими все было спланировано, продумано до мелочей.

Они тепло встретили приехавших московских гостей на железнодорожном вокзале. После взаимных приветствий, рукопожатий гости и встретившие их местные начальники заняли места в предназначенных для них автомобилях.

— А между прочим, — обратился Косыгин к Брежневу, — у них здесь есть интересный ковровый комбинат...

— Ну что ж, давай заглянем, — сказал Леонид Ильич.

Сопровождающие, особенно охранники, были в большом смятении из-за того, что ехали не по заранее намеченному маршруту.

...До этого мне доводилось не раз бывать на ковровом комбинате. И я видел, какая там теснота, сколько отходов производства накапливалось к концу смен. Это знали и сопровождавшие московских гостей брестские руководители. И когда лимузины остановились у входа на комбинат, они опасались, что гости увидят это. Но к тому времени первая смена уже закончилась, и перед тем, как заступила очередная, была произведена уборка производственных площадей, которые приобрели более-менее нормальный вид.

Когда Брежнев с Косыгиным зашли на проходную, им повстречалась женщина, которая задержалась после первой смены. Поровнявшись с ней, Леонид Ильич полушутя-полусерьезно спросил:

— Узнаете нас?

— Да, — утвердительно ответила женщина, не веря в то, что это Они. Ведь одно дело — видеть их лица с экрана телевизора, и совсем другое — воочию.

— Тогда ведите нас в цех, — сказал Брежнев, взяв ее под руку.

А тем временем растерянный вахтер позвонил директору, и, забыв его имя и отчество, взволнованно залопотал:

— Товарищ директор, товарищ директор... У нас Брежнев с Косыгиным по цехам ходят!..

— Ты что — с ума сошел?! Или проспаться не успел?! — оборвал его директор. — Что это у тебя за шуточки?! Перестань дурачиться...

А вахтер свое:

— Скорее спускайтесь вниз, и сами все увидите...

Директор спустился. Увидел. И гостям все показал, объяснил...

Потом в кабинете директора Брежнев сказал Косыгину:

— Ковры здесь производят хорошие, нужные. Да только условия работы плохие. Надо помочь им, выделить средства для реконструкции предприятия...

Через несколько дней после визита Л.И.Брежнева и А.Н.Косыгина мне в очередной раз довелось побывать на комбинате. Нашим экскурсоводом был секретарь парткома, который подробно рассказал о том, как высокие московские гости попали на комбинат и чем все закончилось.

Во всем этом меня впечатлил не сам факт посещения Брежневым и Косыгиным обыкновенного предприятия — ничего удивительного в этом я не нахожу, а то, как неожиданную встречу с ними восприняли вахтер проходной и та женщина, которой посчастливилось прогуляться под руку с генсеком, а также гендиректор. Им и во сне не могло присниться, что они вот так запросто встретятся с такими важными особами.

Кстати, как мы теперь знаем из воспоминаний тех, кто общался с Л.И.Брежневым, ему ничто человеческое не было чуждо. Этим и объясняется его своеобразное, непротокольное поведение в Бресте в тот памятный день.

Михаил ЖУКОВ, ветеран труда советского времени.

г.Барановичи.

P.S. В те времена про такие казусы советские газеты не писали. Но в моей памяти этот своеобразный визит в Брест высоких московских гостей нет-нет да и всплывет.

КОРОТКО

Алишер Усманов перестал быть самым богатым жителем Великобритании

В новом рейтинге издания Sunday Times он занимает второе место. На первом — живущие в Лондоне братья **Сри** и **Гопи Хиндуджа** из Индии. Их состояние оценивают в 20 миллиардов долларов.

В прошлом году Усманов возглавлял этот перечень, а братья Хиндуджа занимали третье место. В этом году на третьем месте еще один представитель Индии — металлургический магнат Лакшми Миттал.

В первой двадцатке помимо Алишера Усманова оказались два россиянина — **Роман Абрамович,** занявший в рейтинге лишь 9-е место (8,52 миллиарда долларов), и **Герман Хан** (15-е место, 6,08 миллиарда долларов).

104-летний поляк установил рекорд скорости на стометровке

Польский долгожитель, 104-летний **Станислав Ковальский,** установил европейский рекорд скорости преодоления стометровой дистанции для пожилых бегунов. Пенсионер пришел к финишу через 32,79 секунды после старта.

По словам самого Ковальского, специально он не готовился к этому старту. Незадолго до забега он лишь трижды пробежал дистанцию, чтобы ознакомиться с трассой. Других дополнительных тренировок пенсионер не проходил: по его словам, он уже много лет ежедневно проходит или пробегает по десять километров.

Самая высокая невеста

Самая высокая девушка Бразилии **Элизани да Круз Сильва** стала самой высокой невестой в мире. Рост 18-летней бразильянки составляет 203 сантиметра. Она признается, что иногда смущается от пристальных взглядов окружающих, однако любит своего избранника, который ниже ее на 41 сантиметр, поэтому согласилась на предложение не раздумывая.

У СОСЕДЕЙ

В Литве пройдет второй тур президентских выборов

Во второй тур вышли действующий президент **Даля Грибаускайте** и кандидат от Социал-демократической партии **Зигмантас Бальчитис.**

Грибаускайте набрала 46% голосов, а ее соперник — 14.

“Благодарю всех и хочу пожелать всем нам быть верными нашему государству! И очень надеюсь, что все, кто голосовал за меня, придут поддержать меня через две недели”, — сказала Грибаускайте.

Бальчитис заявил, что его партия выполнила поставленную перед ней задачу.

Второй тур состоится 25 мая — одновременно с выборами в Европарламент.

За президентский пост, помимо Грибаускайте и Бальчитиса, боролись лидер Избирательной акции поляков Литвы **Вальдемар Томашевский,** мэр Вильнюса **Артурас Зуокас,** мэр Игналины, представитель Литовского союза крестьян и “зеленых” **Бронис Ропе** и парламентарий **Наглис Путейкис.**

Рейтинги Грибаускайте на посту главы государства были неизменно высоки. У 58-летнего президента Литвы — черный пояс по каратэ, в течение многих лет она занимала пост еврокомиссара по финансам и оставила его, чтобы принять участие в президентских выборах у себя на родине.

По оценкам экспертов, у нее высоки шансы на победу во втором туре. Рейтинг Грибаускайте в последнее время вырос благодаря жесткой позиции по отношению к аннексии Россией Крыма. Во время предвыборной кампании Грибаускайте заявила, что в случае угрозы национальной безопасности и агрессии со стороны России будет готова с оружием в руках защищать свою страну.

КОМПЕТЕНТНЫЙ СОБЕСЕДНИК

Секрет успеха и причины нищеты

Крохотный Люксембург с населением 520 тысяч человек — самое богатое в Европе государство. В мире оно уступает только Катару. Ежемесячный доход на душу населения — 3200 евро. Великое княжество — это прежде всего финансовый центр, здесь процветают также компании интернета и средства массовой информации.

Корреспонденты Euronews поинтересовались у прохожих, какая у Люксембурга самая большая проблема?

“Крупнейшая проблема? Я переехала сюда несколько лет назад, и мне здесь очень хорошо. Никаких проблем нет”.

“Крупнейшая проблема? Я не вижу никаких проблем. Здесь тихо, все хорошо организовано. Очень приятно жить и работать в этой стране”.

Корреспонденты поговорили о социальном неравенстве внутри Евросоюза с профессором Люксембургского университета **Арланом Коффом,** а вначале попросили его объяснить секрет успеха Люксембурга.

— Во-первых, страна нашла свою нишу. Она создала для себя экономику на основе банковского дела. Во-вторых, Люксембург стремится не столько к росту, сколько к стабильности. Это привело к тому, что в Люксембурге

очень сильный средний класс.

— **В чем причина нищеты, которую мы видим в некоторых регионах Европы?**

— В этих регионах средний класс живет плохо. Тяжелые условия приводят к его уменьшению. Экономика таких регионов ориентирована на заводское производство, только на промышленность и строительство, и поэтому отстает в развитии. Именно эти сектора дают основной прирост безработицы в большей части Европейского Союза.

— **Не кажется ли вам, что коррупция может быть фактором нищеты?**

— Коррупция — один из факторов, однако она принимает форму не только “откатов” или взяток. Говоря о коррупции, мы имеем в виду неформальные сообщества, которые влияют на решения лидеров. Мы имеем в виду нехватку государственного регулирования, доверия к государству, разрыв связей между государством и рынками, создание параллельных обществ. Когда граждане работают в параллельных обществах, они всегда рискуют, они уязвимы, а это и создает бедность.

Подготовил к печати Андрей СЕРГЕЕВ.

ЧТО ТАМ, В УКРАИНЕ?

Сепаратисты отчитались об итогах «референдума» в Донецке

Сепаратисты на востоке Украины заявили, что в ходе так называемого референдума за государственную самостоятельность Донецкой области высказались почти 90% участников голосования.

“Так как считать бюллетени оказалось удивительно легко, людей, которые проголосовали против, оказалось относительно немного и испорченных бюллетеней тоже процент небольшой, нам удалось провести подсчет достаточно оперативно и быстро”, — заявил председатель ЦИК самопровозглашенной “Донецкой народной республики” **Роман Лягин.**

По его словам, за самостоятельность региона проголосовали 89,7%, против высказались 10,19%, 0,74% бюллетеней были испорчены.

При этом председатель ЦИК самопровозглашенной “Донецкой народной республики” Роман Лягин в ходе пресс-конференции заявил, что и после “референдума” Донецкая область останется в составе Украины. “Мы хотим всего лишь заявить о нашем праве на самоопределение. То есть в статусе Донецкой области после оглашения итогов референдума не изменится абсолютно ничего: мы не перестанем быть частью Украины, мы не станем частью России, а всего лишь заявим миру, что мы хотим изменений. Мы хотим быть услышанными, мы хотим решать судьбу своего региона сами”, — утверждал Лягин.

В Москве тоже было организовано голосование на “референдуме о независимости Донецкой народной республики и Луганской народной республики”, правда, только в одном пункте, возле авторемонтной мастерской на Киевской улице.

Ни страны Запада, ни украинские власти не признали то, что сепаратисты назвали референдумом. *“Так называемые референдумы в Донецкой и Луганской областях нелегитимны, и мы не признаем их результатов. Те, кто организовал эти референдумы, не обладают демократической легитимностью”,* — заявила пресс-секретарь Верховного представителя ЕС по иностранным делам Кэтрин Эштон **Майя Косьянчич.**

Изъяты 10 тысяч заполненных бюллетеней

Сотрудники СБУ задержали на блокпосту возле Мариуполя двух жителей Донецкой области, которые перевозили на собственном автомобиле 10 тысяч бланков бюллетеней так называемого “референдума” о статусе Донбасса. Об этом сообщают украинские СМИ со ссылкой на пресс-службу ведомства. Согласно информации, на всех бюллетенях была заранее проставлена отметка “Да” на вопрос “Поддерживаете ли вы Акт о государственной самостоятельности так называемой Донецкой народной республики?”.

Ранее сообщалось, что в Донецке организаторы референдума не разрешили журналистам украинских СМИ проводить фото- и видеосъемку. Как информирует агентство УНИАН, другим представителям прессы — съемочным группам российского телевидения и сторонникам “Донецкой народной республики”, выражающим поддержку происходящему, снимать разрешили.

МИД Украины: 70% жителей востока страны за единое государство

“Подавляющее большинство (70%) населения в восточных областях Украины отдает предпочтение единому государству, и только 18% поддерживают отсоединение региона от Украины. Об этом свидетельствуют, в частности, опросы общественного мнения, проведенные в апреле 2014 года влиятельным исследовательским центром Пью (Pew Research Center)”, — говорится в заявлении МИД Украины.

Но что рассчитывают организаторы?

По мнению московского юриста, специалиста в области организации электоральных процессов Сергея Давидиса, на признание со стороны России. “Это, с одной стороны, — добавил он в интервью Русской службе “Голоса Америки”. — А с другой — на некий полемический аргумент”.

Плебисцит в Донбассе Давидис назвал “заведомо совершенно бессмысленным”: *“Дело даже не только в том, что референдум не соответствует Конституции. Просто он проводится так, что не может выражать ничьей воли, не позволяет установить, кто и как проголосовал, охватывает малую часть избирателей и так далее и тому подобное”.*

Тем не менее, на взгляд эксперта, проведение опросов оставляет ситуацию в подвешенном состоянии.

Кому нужен этот «подпольный референдум»?

По мнению многих экспертов и политологов, опрошенных Deutsche Welle, за дестабилизацией и радикальным сепаратистским движением на востоке Украины стоят деньги беглого президента и его окружения. Немаловажную роль в этом играет и Партия регионов в лице местных элит. Ее представители всегда были хозяевами в своей вотчине, и поэтому трудно представить, что какие-то процессы могут происходить без ее, пусть и молчаливого, согласия.

Подготовил к печати Андрей РУСАКОВИЧ.

Андрей ДЕЩИЦА: «Россия ведет войну нового типа»

В свежем интервью Die Presse глава украинского МИД Андрей Дещица высказал свои соображения насчет того, какие цели Россия преследует в Украине, сказав, что она действует посредством “войны нового типа”.

“Это скрытное вторжение. Российские агенты и спецподразделения уже орудуют в Украине. Только называют они себя демонстрантами и представителями местного населения”, — пояснил Дещица. При этом, добавил он, *“Россия не задействует солдат, а посылает в Украину для защиты русскоязычного населения ветеранов чеченской войны”.*

По его мнению, *“Россия хочет дестабилизировать Украину, поставить под свой контроль восток и юг и помешать президентским выборам. Это краткосрочная цель... В долгосрочной перспективе Россия теми же методами стремится поставить под контроль украинское правительство и Украину”.*

На вопрос, почему Киев не освобождает захваченные здания государственных органов в восточных областях, министр ответил: *“Во-первых, нас просили воздержаться от применения силы наши партнеры — из-за взятых в заложники представителей ОБСЕ”.* (Их освобождение при посредничестве Москвы собеседник Die Presse назвал *“очень хорошо срежиссированным шоу”,* призванным *“показать, кто контролирует ситуацию на востоке Украины”).*

“Кроме того, — продолжил Дещица, — *мы, естественно, чувствуем себя связанными Женевским соглашением. Контртеррористические операции проводить сложно. Нашим подразделениям дана строгая инструкция избегать жертв среди гражданского населения. Но экстремистские группировки используют детей и женщин в качестве живого щита. В некоторых городах они ведут огонь и из жилых домов”.*

СТАЛА ВЯДОМА...

Польскую прэмію «Салідарнасці» атрымае лідар крымскіх татар

Цырымонія ўручэння прэміі пройдзе 3 чэрвеня і стане адным з найважнейшых момантаў адзначэння 25-й гадавіны польскай незалежнасці. Узнагароду **Мустафе Джамілеву** ўручыць прэзідэнт **Браніслаў Камароўскі.** Ва ўрачыстасці возьме ўдзел і амерыканскі прэзідэнт **Барак Абама.**

Прэмія будзе ўручана ўпершыню. Яна ўручаецца за дзеянні на карысць прасоўвання і абароны дэмакратыі, а таксама грамадзянскіх свабод. Яе ініцыявала МЗС Польшчы.

Мустафа Джамілеў яшчэ ў савецкія часы дапамагаў арганізоўваць першыя вяртанні ў Крым татар, якіх Сталін прымусова выселіў у 1944 годзе. 10 гадоў ён правёў у савецкай турме. Джамілеў падтрымлівае ўкраінскую незалежнасць, нядаўна яму быў забаронены ўезд у Крым.

Лаўрэат прэміі “Салідарнасці” атрымае 250 тысяч еўра і права выбраць праект, на які будуць прызначаны яшчэ 700 тысяч еўра.

НИГЕРИЯ

Найдут ли когда-нибудь похищенных школьниц?

Полиция Нигерии объявила о вознаграждении в 300 тысяч долларов за информацию, которая поможет освободить 230 похищенных школьниц.

Лидер боевиков “Боко Харам” **Абубакар Шекау** в видеообращении, которое получило агентство Франс пресс, заявил, что группировка берет на себя ответственность за похищение девочек, и объявил их своей собственностью. В настоящий момент пропавшими считаются более 230 школьниц.

“Боко Харам” ведет вооруженную борьбу за создание исламского государства на севере Нигерии. В дословном переводе с языка хауса “Боко Харам” означает *“западное образование запрещено”.*

Это похищение еще раз демонстрирует ненависть группировки к западному образованию. *“Место женщины дома у плиты”,* — такую консервативную мусульманскую точку зрения пропагандирует “Боко Харам”.

В ночь похищения школа города Чибок в штате Борно, где сдавали выпускные экзамены девочки из христианских и мусульманских семей, никем не охранялась.

Предыдущие похищения детей

Боевики группировки нападали на школы и раньше.

Когда в марте члены “Боко Харам” напали на местную школу-интернат в штате Йобе на северо-востоке страны, они убили 29 мальчиков. Девочек при этом пощадили, отправив их всех домой с наказом выходить замуж, а не посещать школу.

По мнению некоторых экспертов, “Боко Харам” чувствует, что ее влияние ослабевает, и недавнее похищение школьниц обусловлено желанием вернуть былой авторитет.

Освобождались ли похищенные?

Американский эксперт **Джейкоб Зенн** говорит, что в некоторых случаях боевики обменивали похищенных ими людей на арестованных властями членов группировки. В феврале 2013 года “Боко Харам” похитила семью французов из семи человек, включая четырех детей в возрасте от 5 до 12 лет. Семья находилась на отдыхе в Камеруне. Все члены семьи были освобождены.

По сообщению агентства Рейтер, за освобождение французов был заплачен выкуп в размере более 3 млн долларов. Власти Камеруна и Франции эту информацию не подтвердили.

Где находятся школьницы?

Похитители предположительно разбились на десятки групп. Каждая из них удерживает одну-двух девочек. Судя по всему, боевики рассредоточились в лесу Самбиса неподалеку от границы с Камеруном, площадь которого составляет 60 тысяч квадратных километров.

По мнению Джейкоба Зенна, процесс освобождения школьниц может занять более 10 лет. Угандийские боевики странствуют вместе с детьми по густым лесам, практически свободно пересекая границы соседних государств. Некоторым из похищенных удается бежать, некоторых выкупают или обменивают, однако большинство остается в плену у боевиков всю жизнь.

Валерий КУНЦЕВИЧ.

У НИХ...

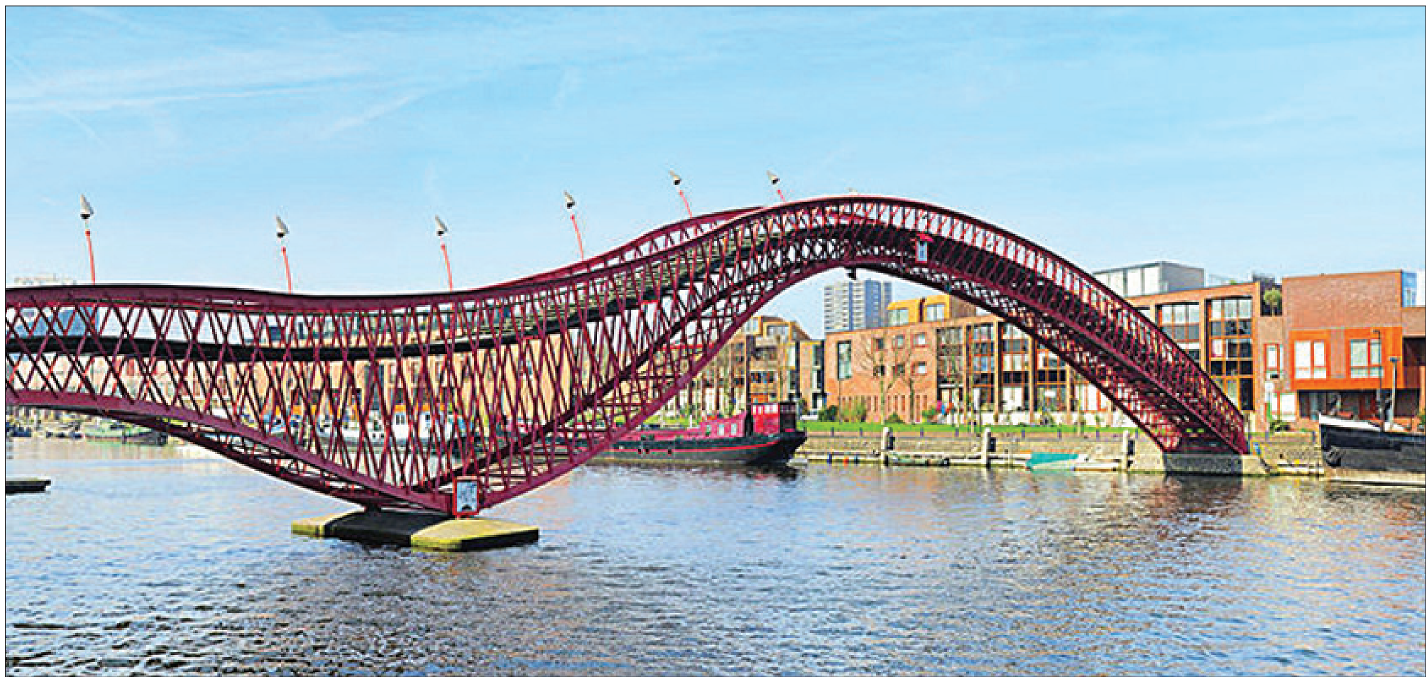
В США фермеры приобретают роботов для доения коров

На фермах вблизи Нью-Йорка установлено более 100 роботов. Местные фермеры объясняют, почему машины более эффективны. “Сложно найти людей, которые хорошо делают эту работу и приходят вовремя”, — говорит фермер ***Тим Куртц.***

Стоимость одного робота достигает 250 тысяч долларов. Несмотря на столь высокую цену, крупные компании-производители молочных продуктов уже начали закупать это оборудование. Одной из первых его приобрела компания Borden & Sons, которой роботы обошлись примерно в 1,2 миллиона долларов. По подсчетам руководства, эти вложения окупятся через 7—8 лет за счет повышения эффективности производства. **Том Борден**, владелец компании, существующей на рынке с 1837 года, отметил, что коровы быстро привыкли к новому способу и он им нравится больше традиционного.

Автоматизация ферм полным ходом идет и в других странах. По информации IrishCentral, в апреле роботов для доения коров начали внедрять в Ирландии в рамках государственной программы. К 2020 году страна планирует увеличить производство молока в полтора раза, рассчитывая, что новые технологии помогут в достижении цели.

ФОТААКНО

Пешаходны мост “Пітон” у Амстэрдаме.

ОСТОРОЖНО!

Опасный вирус

Франция собирается приостановить импорт свиной продукции из целого ряда стран. Это решение связано с быстрым распространением смертельного вируса свиней в Северной Америке. Вирус был также обнаружен в Канаде, Мексике и Японии.

Вирус не опасен для людей и не влияет на качество пищевых продуктов, однако французские власти опасаются, что последствия эпидемии могут отразиться на экономике страны. Они намерены приостановить импорт живых свиней и свиной спермы во Францию.

Вирус PEDv переносится через экскременты и поражает пищеварительную систему свиней, в результате чего прекращается поглощение жидкостей и питательных веществ.

Животные более старшего возраста могут выжить, но среди поросят уровень смертности достигает 80—100%.

Вирус PEDv чрезвычайно заразен. По мнению некоторых экспертов, для заражения целого стада свиней в США достаточно одной чайной ложки навоза. По предположению Всемирной организации здравоохранения животных, изначально вирус мог зародиться в Китае. “Согласно данным генетического анализа, есть сходство с вирусом из Азии”, — отметил генеральный директор организации доктор **Бернард Валлат.**

Народная Воля http://www.nv-online.info
13 МАЯ 2014 г.

ЛЁС ЧАЛАВЕКА

Леанід ЛЕВАНОВІЧ

Самародак

1

— Дзякуй кайлом пароду. Кроў з носа — норму трэба даць. Мароз люты. А па спіне між крыл пот цуркам. Не выканаеш нормы... Называлася — тэхнічная норма. Дык вось, не дасі нормы — не дадуць есці. Нават баланды. Саўсім спруцянееш... А калі табе дваццаць пяць... О, халерачка, як жыць хочацца! А тут мароз смаліць: Калыма — гэта, братка, не жартачкі... І раптам дзеўбануў — бліснула нешта. Жоўтарудае. Яшчэ ўдар, яшчэ — і выкаціўся самародак. Па форме як падкова. Сплюснутая з бакоў. Ну, думаю, шчасце прывалiла... Азірнуўся: ці бачыць хто? Узяў на далонь, паважыў. Грамаў трыста. А то і цэлы фунт. Багацце! Але куды з ім дзенешся? Загад суровы — усе знойдзеныя самародкі здаваць брыгадзіру. А брыгадзірам у нас быў Сабураў. Звер, а не чалавек. Мусіў аддаць яму. І адваліў ён мне дванаццаць рублікаў. Пайшоў у ларок. Быў на тэрыторыі лагера. Хацеў купіць цукру — няма. Узяў тры пачкі пячэння. І то хоць душу адвёў.

Мы стаялі на беразе Атлантычнага акіяна. Дакладней, гэта быў заліў, які сплюснутай падковай уразаўся ў мацярык. Удалечыні на процілеглым баку заліва цьмяна віднеліся гіганцкія хмарачосы Нью-Ёрка. Дзень быў ветраны. Пеністыя хвалі аблізвалі зялёныя круглыя камяні па прыбярэжным пяску. Салёныя пырскі ўзляталі ўгору і даставалі да гранітных пліт парапета набярэжнай.

Слухаў я суразмоўніка і не мог даць веры, што гэты суханькі сівенькі дзядок — мой блізкі зямляк, нашы вёскі аддзяляе рака Бесядзь і сем вёрст лясной дарогі, але на радзіме мы не сустрэліся. Мне давялося пераляцець палову Еўропы, затым Атлантыку — усяго болей за сем тысяч вёрст, каб тут, на краі свету, знайсці свайго земляка Масея Сяднёва.

Падышоў мой зяць Алесь, прапанаваў сфатаграфавацца.

— Ну, калі ласка... Хай будзе на ўспамін, — Масей Ларывонавіч прыхінуўся да мяне бліжэй. — Ой, халерачка, ці ж я мог падумаць, што мы сустрэнемся!

— Можа, пойдзем у парк? Там сфатаграфуемся, — прапанаваў ужо я, бо вецер памацнеў і мяне клапаціла здароўе земляка — як-ніяк яму ішоў 88-ы год.

Сяднёў не пярэчыў, і мы памалу пачалі падымацца ўгору, па гранітных прыступках. Падымаліся перадыхаючы. Калі спыніліся на прыступках, Сяднёў цяжка дыхаў, але не замаўкаў, апавядаў пра гісторыю гэтага парку.

Некалі багацей Морган даў грошай, каб пасадзіць дрэвы на скалістым беразе акіяна. Дрэвы ўмацаваліся, выраслі, парк раскінуўся на вялікай тэрыторыі. У ім поўна шэрых вавёрак, дзікіх гусей. І вавёркі, і гусі не баяцца людзей — ласункі бяруць з рукі, але, як толькі ў парк завярнула кабета з малым сабачкам, — гусак падаў сігнал, і статак узляцеў у паветра.

— Люблю я гэты парк. Улетку мы з жонкай амаль штодня бываем тут. Сядзем на машыну і сюды. Езджу нелегальна, — скупа ўсміхнуўся Масей Ларывонавіч. — Медыкі не даюць дазволу. Кажуць: дзе вы бачылі, каб чалавек у восемдзесят сем гадоў вадзіў машыну? А я без машыны, як без рук. Пешкі хадзіць не магу. А руль трымаць — калі ласка. Глен Коў ціхі гарадок. Чыстае паветра. Гэта радуе.

Гарадок Глен Коў уваходзіць у адміністрацыйны раён Лон-Айленд — Доўгі Востраў. Раён гэты лічыцца прывілеяваным, тут жыве шмат багацеяў. Масей Сяднёў пражыў вялікае жыццё, поўнае катаржнай працы, творчых узлётаў, выдаў шмат кніг, але багацця не сабраў, вілы не прыдбаў. Здымае апартаменты ў невялікім доме.

Мы сфатаграфаваліся ў парку. Масей Ларывонавіч стараўся ўсміхацца, як гэта любяць рабіць амерыканцы. Было гэта 20 лістапада 2000 года.

Масею Сяднёву заставалася жыць два з паловай месяцы. Ён хацеў яшчэ жыць, хацеў дачакацца выхаду новай кнігі на радзіме.

— Як добра, што адшукалі мяне тут. А то прачытаў я ваш апавед "Самотны баравік" у "ЛіМе", пашкадаваў, што не маю вашых кніг. Але апаведам вы мяне ўсцешылі. Асабліва апошняй фразай: "Жывіце доўга..." Значыць, будзем жыць...

Мабыць, і ў тым шчасце чалавека, што ён не ведае пра свой аўтрашні дзень. Слухаючы земляка, я прыгадаў нашу першую размову па тэлефоне.

2

Размова адбылася ў Амерыцы. У Згуртаванні беларусаў свету "Бацькаўшчына", у Мінску, мне далі шмат адрасоў і тэлефонаў нашых знакамітых землякоў. Далі і адрас Сяднёва. Патэлефанаваў яму самаму першаму. І, на маю радасць, адразу патрапіў на яго:

— Хэлёў, — пачуўся глухаваты голас.

— Масей Ларывонавіч! Добры дзень!

Я назваў сябе, сказаў, адкуль званю.

— О, я вельмі ўсцешаны вашым апаведам! Прыслалі мне "ЛіМ" з Гданьска. Дык вы спыніліся ў Бастоне? — на французскі манер вымавіў ён назву горада. — О, халерачка, не быў я ў Бастоне. Жыву ў Амерыцы, а яе не ведаю. Не было калі ездзіць...

Распытаў мяне, як я дабіраўся, колькі буду гасцяваць.

— Мы ўжо багата нагаварылі, — раптам спахапіўся Масей Ларывонавіч. — Дайце запішу ваш нумар. Заўтра патэлефаную. Будзем дамаўляцца, як нам пабачыцца.

Уразілі адкрытасць і прастата Сяднёва і тое, як ён спахапіўся, што многа нагаварыў, майму зяцю давядзецца плаціць. Назаўтра патэлефанаваў ён і літаральна засыпаў мяне пытаннямі: дзе працуе мой зяць, як завуць дачку і ўнука? Коратка сказаў Сяднёў і пра сваю сям'ю:

— У мяне трое дзяцей: дзве дачкі і сын. Сын жыве ў Вашынгтоне. Працуе кухарам. Захацеў чалавек выбраць такую прафесію... Калі вы зможаце прыехаць?

Гэтае пытанне мы абмяркоўвалі на сямейным савеце. Спачатку меркавалі выехаць у суботу 18 лістапада, у Глен Кове пераначаваць. Дарога няблізкая: да Нью-Ёрка вёрст чатырыста і пасля яго каля сотні. Потым субота адпала: у Міколкі заняткі ў студыі каратэ, урок матэматыкі, які каштуе 25 долараў, і везці яго трэба за 20 кіламетраў. У школе, куды ён ходзіць, веды даюць слабенькія. А цяпер без матэматыкі ні туды ні сюды. Таму выезд перанеслі на нядзелю, — на панядзелак Алесю давядзецца на рабоце браць адгул. Я выказаў гэтыя меркаванні Сяднёву і дадаў:

— Мяне прасілі даведацца, ці ёсць у вас паблізу які гатэль. Каб пераначаваць. Бо ў Амерыцы не прынята начаваць у гасцях.

— Што вы! Якая можа быць гаворка пра гатэль! Так, у амерыканцаў гэта не прынята. А мы ж не амерыканцы! Пераначуеце ў мяне. Месца хопіць. І пагаманіць болей будзе часу.

Гутарылі доўга. Ужо я пачаў трывожыцца, што многа давядзецца плаціць зямляку, але Сяднёў супакоіў:

— Нічога, такое рэдка бывае. Размовы па тэлефоне тут каштуюць капейкі. Гэта калі з Мінска тэлефанаваць сюды, дык задорага. Я пазваню заўтра ўвечары. Каб ваш зяць быў дома. Раскажу, як лепей да нас ехаць.

У нашых размовах мяне здзіўляла выключная яснасць думкі Сяднёва. Я ўвесь час помніў, што чалавеку ідзе восемдзесят восьмы год. Дарэчы, на гэты раз ён запытаўся:

— Вы ж ведаеце, што ў календары памылка. Па маёй віне...

Тут трэба тое-сёе патлумачыць. Мой апавед-быль "Самотны баравік", прысвечаны Сяднёву, заканчваецца так: "Апошнім жніўеньскім ранкам прыехаў я ў горад, каб павіншаваць з Днём ведаў, з пачаткам заняткаў унука-школьніка і жонку-настаўніцу, перагарнуў лісток календара і адразу кінулася ў вочы: 1 верасня — 85 гадоў з дня нараджэння М.Л.Сяднёва... Значыць, успомніўся зямляк невыпадкова. Як ён там, самотны, у далёкай Амерыцы? Жывіце доўга, Масей Ларывонавіч!"

Нумар тыднёвіка "ЛіМ" я не пасылаў свядома. Вырашыў: прыеду і ўручу з аўтографам. І кнігу "Вяртанне ў радыяцыю", бо там ёсць нарыс "Радаўніца ў мёртвай вёсцы" — пра нашы родныя мясціны, пра Бесядзь. Назаўтра зяць Алесь прыехаў з работы раней. Я патэлефанаваў Сяднёву, што мы гатовы запісаць дакладны маршрут.

— От добра, што пазванілі. А то сяджу і думаю: тэлефанаваць ці яшчэ рана? А раз вадзіцель ужо дома, то я вам зараз перазваню.

Пачуўшы гэта, Алесь уключыўся ў размову — ён слухаў гутарку з другога тэлефона. Масей Ларывонавіч павітаўся з ім і рашуча сказаў:

— Не, не! Вы кладзіце слухаўку. Я патэлефаную.

Алесь ужо дазнаўся маршрут праз інтэрнэт, расклаў на стале паперы, удакладняў. Пасля перамоў ён паклікаў да тэлефона мяне.

— Дык вось што, дарагі зямляк. Скажыце сваім, каб ні пра які гатэль і не думалі. Мне будзе прыемна з вашай дачкой пазнаёміцца, з вашым зяцем і з унукам, — гаварыў Сяднёў.

Здаецца, пра ўсё дамовіліся. Развіталіся. На другі дзень мы вярнуліся з паездкі ў горад, Воля зірнула на падстаўку ля тэлефона і кажа: званіў Сяднёў, паведамлення ніякага не пакінуў. Набіраю нумар, чую голас ягонай жонкі :

— Зараз паклічу. Не цярпіцца чалавеку. Масейка!

— Вы ўжо мне прабачайце. Во, сяджу, дай, думаю, патэлефаную. Можа, планы вашы памяняліся...

— Не, Масей Ларывонавіч. Заўтра а сёмай раніцы выязджаем.

— Ну, добранька. Толькі ж скажыце сваёй дачцэ, каб ніякіх там харчоў не брала. У нас усё ёсць. І вып'ем, і закусім. Ці, як у нас, у Мокрым, казалі: заядай, а не закусвай, — у голасе земляка пачуліся вясёлыя ноткі.

Дарога да Нью-Ёрка і пасля яго, паездка па гэтым унікальным мегаполісе — тэма асобнай гаворкі. Тут самы час расказаць пра жыццёвы шлях майго земляка.

3

Масей Сяднёў нарадзіўся ў вёсцы Мокрае, цяпер гэта Касцюковіцкі раён на Магілёўшчыне. За афіцыйную дату нараджэння прынята лічыць 1 верасня 1915 года. На самай справе ён з'явіўся на свет на два гады раней — у 1913 годзе. Вучыўся ў Макранскай пачатковай школе, потым у Саматэвіцкай сямігодцы. Гэтую школу скончылі і Аркадзь Куляшоў, а пазней — Іван Чыгрынаў.

У 1930-м Сяднёў паступіў у Мсціслаўскі педтэхнікум. Перад гэтым тут займаліся Змітрок Астапенка, Аркадзь Куляшоў і Юлій Таўбін. Але вучыўся Масей Сяднёў нядоўга, бо яму там не спадабалася. Пазней ён прызнаваўся: "Тады ў педагогіцы панаваў так званы лабараторна-брыгадны метад, і я сяджу ў брыгадзе гэтай, як дурань, нехта за мяне адказвае, а мне ставілі адзнакі. Ды яшчэ голад настаў". І ён кінуў вучобу, нават не скончыўшы першы семестр.

Вярнуўся дахаты, да бацькоў. Працаваў у калгасе, потым уладкаваўся настаўнічаць у суседнюю вёску Кавычачы. У гэтай вёсцы мне давялося бываць шмат разоў, асабліва ў 1957—1958 гадах. Тады я працаваў загадчыкам сельскага клуба ў вёсцы Гаўрыленка і амаль кожны тыдзень хадзіў на выходныя дадому, і шлях мой пралягаў цераз Кавычачы. У вайну вёска — лясная, партызанская — была спалена з людзьмі. З гэтай падзеі, з апісання зарыва над лесам пачынаецца мой раман "Шчыглы".

На жаль, пра Сяднёва я тады нічога не ведаў і ў ягоную вёску Мокрае прыехаў упершыню ў верасні 1995-га з "Масеевай кнігай" у кішэні. І дзіву даўся: на кожным кроку раслі крамяныя баравікі, але ніхто іх не збіраў. Папершае, нельга — радыяцыя, а па-другое, няма каму, вёска адселена. Гэтая паездка і легла ў аснову апаведа "Самотны баравік".

У 1933 годзе з надзеяй выбіцца ў людзі Масей Сяднёў едзе ў Мінск, паступае ў вышэйшы педагагічны інстытут. Але атрымаць дыплом настаўніка яму не ўдалося — у 1936-м, калі быў студэнтам апошняга курса, яго арыштавалі і выслалі на Калыму. Пяць гадоў ні за што ні пра што адбухаў у сталінскім лагеры. Валіў лес, здабываў золата. Напрыканцы 1940 года яго разам з іншымі студэнтамі прывезлі ў Мінск на перагляд справы. Неўзабаве пачалася Вялікая Айчынная вайна. Калі Мінск пачалі бамбіць, арыштаваных павялі пад канвоем на ўсход. Давялі да Чэрвеня, там ахова разбеглася, і Масей Сяднёў апынуўся на волі.

Вярнуўся ў родную вёску, працаваў на гаспадарцы. Увосень 1943 года, калі немцы адступалі з усходняй Магілёўшчыны, выехаў у Беласток: баяўся зноў загрымець на Калыму. Пачалося вандроўнае эміграцкае жыццё. Варшава, Прага, Берлін. Працаваў настаўнікам беларускай гімназіі ў Міхельсдорфе (Нямеччына), на металаапрацоўчай фабрыцы ў ЗША, на радыёстанцыі "Свабода", выкладаў рускую мову ва ўніверсітэце штата Індыяна. І вось ужо шмат гадоў ён на пенсіі, жыве ў ціхім Глен Кове.

4

Лістападаўскі дзень кароткі, як верабейкава дзюба. З учэпістых абдымкаў Нью-Ёрка выбавіліся, калі пачало цямнець. Насустрач па чатырохпалосным хайвэі злева мчаў суцэльны паток машын з уключанымі фарамі, нібы каціліся бліскучыя шарыкі агню ці ртуці. Наперадзе было мора чырвоных агеньчыкаў, акурат мільён алых ружаў — палымнелі габарытныя агні машын. Ехалі павольна — ледзьве сунуліся ў агульным статку рознакалiберных, рознамасных аўто.

— Чаму гэтулькі машын едзе з горада? — падзівіўся я.— Гэта ж не пятніца. І не субота. Нядзеля. Што ў горад едзе шмат людзей — зразумела. А чаму з горада?

— Тут, відаць, кожны дзень такое, — сумна ўздыхнуў Алесь.

— Хутка экзіт на аэрапорт. Можа, будзе вальней, — падала голас Вольга. Яна сядзела побач з Алесем з разгорнутым на каленях атласам дарог. — У Нью-Ёрку тры міжнародныя аэрапорты. Не толькі на зямлі цесна, у небе таксама.

Я ўжо ведаў, што "экзіт" — літаральна "выхад", а на аўтастрадзе - з'езд з дарогі. Неўзабаве сапраўды чарада машын пачала ціснуцца да правай паласы, замігалі ўказальнікі правага павароту, на экзіце аўто каціліся направа.

Наша "Таёта" адразу ўздыхнула на поўныя грудзі, паехалі хутчэй, але на дварэ ўжо цямнела. Міма мільгалі ярка асветленыя дамы — бясконцыя нью-ёркскія прыгарады. На ўказальніках Глен Коў не сустракаўся. Мы пачалі турбавацца, ці туды едзем, і таму ўзрадаваліся, калі на вялізным шчыце сярод іншых назваў мільганула і жаданая - "Глен Коў".

Пры ўездзе ў горад завярнулі на запраўку, а потым Алесь пачаў углядацца ў карту. Падышоў паліцэйскі, ветліва спытаў:

— Ёсць праблемы? Чым магу памагчы?

Алесь растлумачыў сітуацыю, паказаў адрас, але такой вуліцы на карце няма. Палісмен запрасіў у краму-кавярню тут жа на запраўцы. У кутку стаялі кнігі, на палічцы багата розных карт. Ён узяў нейкую сваю, адмысловую, доўга вывучаў, аб нечым перамаўляўся з Алесем па-англійску. Высокі, самавіты, упэўнены і вельмі добразычлівы. Параіў ехаць у цэнтр горада, арыенцір — пажарная вышка, а там спытаць.

Паехалі далей. Вось і пажарная, інтуітыўна Алесь павярнуў направа, трохі праехаў, убачылі невялікую пляцоўку, доўгі будынак, на ім шыльда - "Паблік лайбрэры". Мясцовая бібліятэка.

— Не хочацца турбаваць старых. Але выхаду няма. Звані Масею, — параіў я Алесю.

Па мабільніку ён дазваніўся хутка і супакоіў нас: зараз прыедуць. Хвілін праз дзесяць каля нас развярнулася блакітная "Хонда", стары ў капелюшы памахаў рукою, паказаў знакамі, каб ехалі ўслед. Побач з ім сядзела сталага веку жанчына ў берэтцы. Некалькі паваротаў — і мы на ціхай вуліцы Алекс, падняліся на другі паверх невялікага дома, распрануліся, тады пачалі абдымацца.

Было ўжо каля сямі гадзін вечара. Селі за стол. Гаспадар у цэнтры, жонка Вольга Піліпаўна — насупраць.

— Вы, зямляк, сядайце сюды, — паказаў на стул справа ад сябе. — Так нам будзе лацвей гаманіць.

Стол прыгожа сервіраваны. Бялюткі абрус, дзіўны букет у высокай вазе, крышталёвыя бакалы, дзве пляшкі чырвонага віна. Спярша елі "Масееў суп" — несалёны курыны булён з радкай вермішэллю, дробнымі кубікамі маркоўкі. Усе елі і хвалілі. Нават Міколка, які не дужа любіць супы, асушыў сваю талерку. Потым гаспадыня прапанавала па добрым кавалку ялавічыны.

— І куру, і мяса купляй ў арганік-магазіне, павінна быць смачнае. Дачка мне кансультавала па тэлефоне. Як смажыць, каб мяса было мяккае, сакаўное, — апавядала Вольга Піліпаўна.

Арганік-магазін — прыкмета амерыканскай рэчаіснасці. Хочаш есці натуральны, смачны прадукт без розных дабавак — плаці ўдвая, а то і ўтрая даражэй. Такія харчы не кожнай амерыканскай сям'і па кішэні. З таго, што маці кансультавалася з дачкой, калі гатавала мяса, я зрабіў выснову: паслугамі арганік-магазіна Сяднёвы карыстаюцца нячаста.

— Масейка, што ж ты пра віно забыўся? — падказала гаспадыня.

— О, халерачка, і праўда. Трэба ж выпіць за сустрэчу, — спахапіўся гаспадар, пачаў адкаркоўваць пляшку. — Віно французскае. Марачнае. Добрае.

Але корак не паддаваўся сухарлявым старэчым рукам.

— Аддай маладзейшым. Хай адкрыюць, — параіла Вольга.

— Не, я сам, — не пагадзіўся Сяднёў.

Нарэшце ён выцягнуў штопарам тоўсты корак, наліў густа-чырвонае віно ў высокія бакалы. Рука яго ўздрыгвала, і пляшка ціха клацала аб крышталь. Масеевы рукі мяне ўразілі адразу, як мы селі за стол. Худыя, тонкія пальцы, вузкія далоні, абцягнутыя тонкай скураю, — была відаць кожная сіняя жылка. Гэтыя рукі яскрава сведчылі, што ім давялося цяжка папрацаваць. З кайлом, з сякерай і рыдлёўкай. Забягаючы наперад, скажу адну фразу з Масеевага апаведу пра жыццё.

— Цяжка працаваў не толькі на Калыме. У Амерыцы спярша трапіў на фабрыку. Выраблялі накрыўкі для слоікаў. Я пакаваў і адвозіў абрэзкі металу. Уранні давалі новыя сяцоўкі-рукавіцы. К вечару яны разляталіся ў мэтлух. Не вытрымліваў. І так дзесяць гадоў.

Размова за сталом працягвалася. З магнітафона лілася класічная музыка. Асабліва любіў Сяднёў Моцарта. Часта ўступала ў гаворку і гаспадыня. Яны пазнаёміліся ў Нямеччыне. Вольга Піліпаўна родам з Віцебшчыны, папова дачка, на тры гады маладзейшая, уцякаючы ад рэпрэсій, падалася на Захад.

— Людцы дарагія, давайце вып'ем за нашу Радзіму, за Беларусь! — дрыготкім ад хвалявання голасам прапанаваў гаспадар.

Усе падняліся, чокнуліся, выпілі. Я міжволі падумаў: тут, у далёкім амерыканскім Глен Кове, ёсць беларуская тэрыторыя. Гэта сэрца Масея Сяднёва.

Было ўжо даволі позна. Гаспадар заўважыў, што Міколка пазяхнуў, і тут жа заклапаціўся:

— Стаміўся, Міколка? Мусіць, малога трэба пакласці. Дарога няблізкая. Рана выехалі. Вольга, арганізуй, калі ласка...

Падняліся абедзве Вольгі — гаспадыня і Міколкава маці.

— Пакуль жанчын няма, давайце вып'ем, — гарэзліва бліснулі вочы Сяднёва. — Каб добра жылося, пілося, елася і яшчэ хацелася...

Мне карцела павярнуць размову ў літаратурнае рэчышча, і асабліва пра беларускую паэзію на эміграцыі, але выйшла не так.

— О, халерачка, добрае віно! Французы ўмеюць зрабіць, — ён узяў пляшку, разліў рэшту віна. Пустую пляшку паставіў на кут стала, потым чокнуўся з ёй бакалам, паслухаў глухаваты гук і раптам памаладзелым голасам прадэкламаваў: — "А вы ноктюрн сыграть могли бы на флейте водосточных труб?"

— "На чешуе жестяной рыбы прочел я зовы новых губ", — прыгадаў я пачатак страфы.

— Вы помніце?! — узрадаваўся Масей Ларывонавіч.

У адказ я прачытаў: "Я хочу быть понят родной страной, а не буду понят — что ж, по родной стране пройду стороной, как проходит косой дождь..."

— Геніяльныя радкі! Маякоўскі — унікальны паэт. Ягоны ўплыў на сусветную паэзію вельмі вялікі. Нават Купала і Колас гэты ўплыў зведалі на сабе. — Сяднёў падняў бакал: — За паэзію!

Размова пра Маякоўскага на гэтым не скончылася. Сяднёў успомніў, як чытаў ягоныя вершы студэнтам універсітэта штата Індыяна. Пачаў дэкламаваць "Рассказ литейщика Ивана Козырева о вселении в новую квартиру". Некаторыя строфы згадваў я, бо некалі дэкламаваў Маякоўскага са сцэны. А канчаецца гэты верш словамі: "Очень правильная — эта наша советская власть..." Пачуць гэта на амерыканскай зямлі з вуснаў "антысаветчыка" Сяднёва я не спадзяваўся.

Потым мы чыталі на памяць вершы Паўла Васільева, якога, аказалася, вельмі любіць Масей Ларывонавіч. І раптам з усмешкай ён прамовіў:

— Вы маглі б выкладаць літаратуру дзенебудзь у Амерыцы. Нават ва ўніверсітэце.

— А што, заставайцеся, — падхапіў Алесь. Раней ён ніколі не чуў, каб я чытаў Маякоўскага.

Нарэшце Сяднёў загаварыў пра беларускіх паэтаў на эміграцыі. Вышэй за ўсіх ён паставіў Наталлю Арсенневу.

— На жаль, яе ўжо няма... Мы, беларусы, не зусім дружна жывём тут, на эміграцыі. Я адчуваю вялікую ізаляванасць...

Голас майго земляка ўздрыгнуў, вочы павільгатнелі. Я маўчаў, бо не ведаў, як суцешыць, што сказаць. За сталом мы былі ўжо ўдвух.

— На радзіме вас помняць. Любяць. "Мастацкая літаратура" плануе вашу кнігу. У серыі "Беларуская проза ХХ стагоддзя".

Так, я не зманіў. Сам складаў перспектыўны план выдання кніг у гэтай серыі, уключыў "Выбранае" Сяднёва. Але стаўленне да эміграцыі ў некаторых чыноўнікаў не дужа прыязнае, параілі кнігу перанесці на 2003 год — да 90-годдзя, маўляў, сур'ёзная нагода. Давялося сказаць, як ёсць.

— Ой, халерачка, доўга чакаць, — уздыхнуў Масей Ларывонавіч.

— Вярнуся ў Мінск — падварушу. Калі знойдзецца які спонсар, то кніга выйдзе хутка... Масей Ларывонавіч, вы ж і цяпер пішаце вершы. Можа, прачыталі б што? Калі вам не цяжка. А мо вы стаміліся?

— Нічога, нічога. Такія вечары здараюцца нячаста. Што ж вам прачытаць? Так, дай Божа, памяці...

Ён адхінуўся на спінку крэсла, выпіў чыстай вады з высокага хрустальнага кубка, аблізнуў тонкія вусны, ціха пачаў:

— Я цэлае жыццё аддаў слову,
Дзеля яго пакутаваў за кратамі.
На алтар слова склаў ахвяры.
І як жа балюча ўсведамляць,
Што яно цяпер непатрэбнае.
Яго зракліся браты-беларусы.
О, ты, маё неспазнанае слова,
Навошта я мучыўся табою?

Гэта быў не верш. Гэта быў стогн звялелага сэрца вялікага сына Беларусі. Сэрца, якое баліць за лёс матчынай мовы, за лёс роднага слова, якому аддадзена ўсё жыццё. Цяжкае, пакутнае, доўгае.

Апошнія словы свайго верша Сяднёў вымавіў са слязьмі ў голасе. Я адчуў, што мой зямляк вельмі расхваляваўся і болей пытанняў не задаваў. Але пытанне ўзнікла:

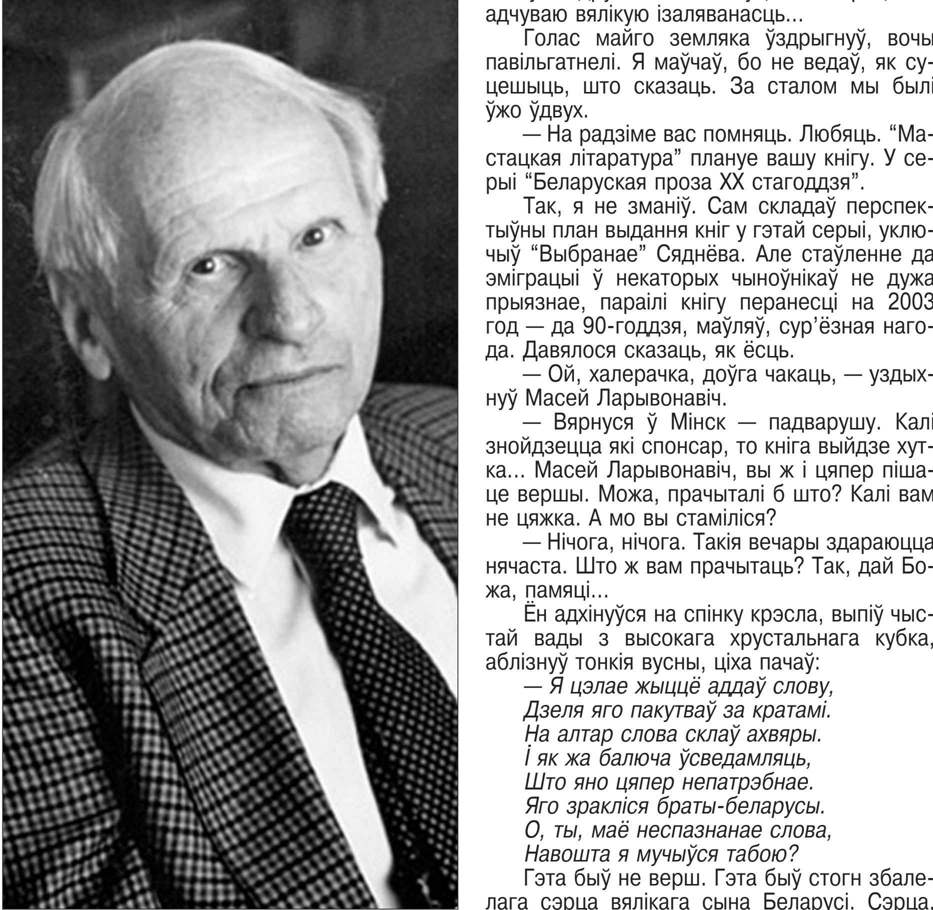
— Аднаго не магу ўцяміць. Не ўкладваецца ў галаве. Чаму ўлада суверэннай дзяржавы не бароніць мову свайго народа? Ну, хай раней Масквы баяліся, Палітбюро, КДБ. Маглі прышыць ярлык нацдэма. І прышывалі!.. А чаму цяпер? Самі ж гаспадары. Мусіць, нідзе ў свеце такога няма, — скрушна ўздыхнуў Масей Ларывонавіч.

Адказу на гэтае пытанне мы не знайшлі.

5

Спаць мне давялося на адным ложку з унукам. Ложак, праўда, шырокі, коўдры асобныя, так што месца нам хапіла. Як толькі развіднела, я падняўся, а Міколка далей раскашаваў адзін. Цішком выйшаў на прасторную, шырокую лоджыю — на яе выходзілі дзверы з кухні і са сталовай. Неба было чы-

Масей Сяднёў і яго дачка Ірына (разам з чужым дзіцем). 1980-я гады.

Масей Сяднёў з жонкай Вольгай і студэнткамі Norwich University (Вермонт). 1986 год.

стае, на зялёнай траве газона серабрыўся шэрань.

Зрабіўшы кароткую зарадку, завітаў у катух-кабінет гаспадара, дзверы якога былі расчынены. На паліцах шмат беларускіх кніг: Купала, Колас, Багдановіч. На стале старэнькая машынка-друкавалка, каля яе кніжка Алеся Пісьмянкова, якую я прывёз Сяднёву з цёплым аўтографам паэта-земляка. Кніга выйшла ў серыі "Беларуская паэзія ХХ стагоддзя". Далей ляжаў томік Жэні Янішчыц, зборнік Леаніда Галубовіча з цёплым, ёмістым надпісам: "Паэту Масею Сяднёву ад паэта — на згадку пра імгненнасць жыцця. 10 ліпеня 1993".

На паліцах павінны былі стаяць і мае "Шчыглы", якія даўно падпісаў Сяднёву, але яны не "даляцелі". Тут выйшла такая гісторыя.

У выдавецтва "Мастацкая літаратура", дзе я тады працаваў, прыехаў Сяднёў з дачкой Ірынай. Гэта быў першы ягоны візіт у Беларусь у 1990 годзе.

Пасядзелі, пагаварылі, выпілі гарбаты. Пра тое, што будзе сустрэча, я не ведаў, пабедаваў, што не маю кнігі. "Прынясі заўтра. Я перадам", — сказаў Васіль Хомчанка. Дарэчы, дзякуючы яго запрашэнню Масей Сяднёў прыехаў на радзіму. Я зрабіў так, як і дамовіліся. Ішоў час, ад Сяднёва ніякай весткі не было. Пасля смерці Хомчанкі мяне прызначылі старшынёй камісіі па ягонай спадчыне. Неяк разам з Генадзем Шупенькам, членам камісіі, мы завіталі да ўдавы Хомчанкі пазнаёміцца з рукапісамі, якія засталіся. Гасцявалі доўга. У шафе пад шклом я ўбачыў сваіх "Шчыглоў", разгарнуў і не паверыў вачам — гэта была кніга з аўтографам Сяднёву. Моўчкі паставіў кнігу на месца. Мусіць, у мітусні перад ад'ездам Хомчанка забыў перадаць яе Сяднёву. Пазней я пашкадаваў, што не ўзяў кнігу. Асабліва шкадаваў перад ад'ездам у ЗША. Колькі разоў тэлефанаваў на кватэру ўдавы, але ніхто не адказваў. Пра падпісаныя некалі "Шчыглы" нічога не сказаў Масею Ларывонавічу. І не таму, што не хапіла часу...

Пасля сняданку мы зноў згадвалі родныя мясціны.

— Бацькі мае — Ларывон і Маланка. Абое непісьменныя, працавітыя. Але жылі бедна. Нават ад падаткаў вызваляліся, — апавядаў Сяднёў. Спытаўся пра маіх бацькоў.

— Мой бацька, Кірэй Васільевіч, скончыў да рэвалюцыі тры класы. А маці, Ганна Ларывонаўна, была зусім непісьменная. Нарадзілася не ў Клеявічах, а ў вёсцы Рвенск. Гэта на поўнач, а Мокрае ад нас на поўдзень. І Рвенск, і Клеявічы, і вашу вёску знішчыў Чарнобыль.

— Дык ваш дзед па маці і мой бацька — цёзкі, — дзівіўся Сяднёў і сумным голасам дадаў: — Мы з вамі — дзеці адселеных вёсак.

Пачалі збірацца ў парк Моргана. Масей Ларывонавіч разам з жонкай селі ў старэнькую блакітную "Хонду" і паехалі паперадзе нас. На алеях парку, калі мы памалу хадзілі ўдвух, зямляк прызнаўся, што Дуся, каханая дзяўчына героя рамана "І той дзень надышоў", — гэта першая ягоная жонка, жыве ў Талачынскім раёне. У яе ёсць сын, які зараз ужо на пенсіі, у яго дарослыя дзеці — унукі Сяднёва. Праўда, яны носяць іншае прозвішча. Масей Ларывонавіч увесь час дапамагаў першай жонцы. Калі быў у Беларусі, ездзіў да яе на сустрэчу. Да апошніх дзён жыцця дапамагаў унукам: і тым, што ў Амерыцы, і тым, што на беларускай зямлі. Сын-першынец да пенсіі працаваў калгасным механізатарам.

На развітанне Масей Ларывонавіч падпісаў мне тры свае кнігі, якія ўбачылі свет за мяжою. Аўтографы ўсе розныя...

6

Па вяртанні ў Бостан узяўся за кнігі земляка. Шмат якія вершы, раздзелы з раманаў чытаў у часопісах, а тут меў кнігі, якія нарадзіліся далёка ад Беларусі. І чытанне гэтае было своеасаблівым. Адчуваўся аўтарскі сум, настальгія — самая светлая і самая чорная хвароба, на якую пакутуе чалавек, калі суровы лёс закідвае яго далёка ад радзімы. Накладваў адбітак і мой сум па радзіме, бо ніколі гэтак далёка не быў ад свайго краю. Але ж у мяне меўся білет на самалёт дадому, набыты яшчэ ў Мінску, — без яго не выпускаюць.

Амаль праз дзень тэлефанаваў Сяднёў, бедаваў, што мала пагаманілі, паведамляў, што чытае маю кнігу "Вяртанне ў радыяцыю", зборнік вершаў Пісьмянкова прачытаў:

— О, халерачка! Выдатны паэт выйшаў з нашага Прыбяседдзя, — радаваўся Масей Ларывонавіч.

Прачытаўшы ўсе тры кнігі, вырашыў напісаць ліст земляку. Хай не палічыць чытач нясціпласцю, але гэта ўжо гісторыя: ліст напісаны 4 снежня 2000 года ў Бостане. Дарэчы, яго прачытала дачка Вольга, сказала: "Вось пашлём, а калі яно згубіцца, то нічога не застанецца. Трэба зрабіць ксеракопію..." Дзякуючы ёй, маю адбітак і магу прывесці тут адну вынятку.

"Дарагі Масей Ларывонавіч! Пасля сустрэчы з Вамі, прачытання Вашых кніг, учарашняй размовы па тэлефоне думаю пра Ваш лёс. Вы — свайго роду сімвал, высокі прыклад таленавітасці, жыццястойкасці беларускай нацыі. Шкадую, што Вашы раманы цалкам прачытаў тут, у Амерыцы, а не раней, што яны былі выключаны з літаратурнага працэсу. Кнігі "І той дзень надышоў", "Раман Корзюк" — унікальныя паводле зместу, па сваім майстэрстве, псіхалагічнай глыбіні, вобразнасці, моўным каларыце. На маю думку, ніхто ў нашай літаратуры так не перадаваў пачуцця кахання, чалавечай жарсці, як Вы ў рамане "І той дзень надышоў". Ні ў раманах Чыгрынава, ні ў маіх — а мы ж з аднаго рэгіёна, з Прыбяседдзя — няма такой каларытнай мовы. Такі твор, як "Раман Корзюк", маглі напісаць толькі Вы, бо ён выпакутаваны ўсім Вашым жыццём. Спадар Барыс Кіт мае рацыю — гэта твор сапраўды ўнікальны..."

У Мінску я адразу пачаў выконваць абяцанне земляку, сустрэўся з галоўным рэдактарам выдавецтва "Беларускі кнігазбор" Кастусём Цвіркам. Той падтрымаў прапанову.

— Даўно думаю, трэба выдаць важкі том Масея Сяднёва. Вярнуць яго беларускаму чытачу. У кнізе дадзім і паэзію, і прозу. І эсэістыку. І дзённікі — таксама.

Узрадаваны, я напісаў Сяднёву, каб ён прапанаваў свой план будучай кнігі і шукаў спонсара. Вядома ж, павіншаваў з Новым годам. А ў Мінск ляцела ягонае віншаванне. Пра гэта можна было б і не пісаць, але ўразіла паштоўка: вялізная, складзеная гармонікам у тры столкі, на ёй мужчына і жанчына ў вазку на парцы коней імчаць па зімовай вёсцы. Старыя хаты, паваленыя платы, заснежаныя дрэвы. Казка! Здавалася, што гэта знята ў роднай вёсцы Сяднёва на Магілёўшчыне. Паштоўка аздоблена бліскучымі зоркамі-бліскаўкамі, рукапісны тэкст на англійскай мове. Унізе старэчыя няроўныя літары: віншаванне з Новым годам і Калядамі.

А неўзабаве прыйшоў ліст — адказ на маё пасланне. Сяднёў не хаваў сваёй радасці, што кніга можа выйсці на любімай радзіме, прапанаваў два варыянты кампаноўкі твораў. А далей пісаў вось што:

"Дарагі Леанід Кірэевіч, нахамутаў я тут усяго-ўсенькага, а думка перабегла на маю іншую кнігу "На споведзь перад Айчынай" — рукапіс у Мінскім літаратурным архіве-музеі". І далей трэці варыянт кнігі. Заканчваецца ліст так: "Выбачайце, што ўцягваю Вас у гэтую работу. Калі Вам усё гэта зацяжка, можам тады і адкласці. Але гэта ж Ваша ідэя: падтрымаць мяне — выдаць кнігу да майго 90-годдзя. Але як я Вам і казаў, Бог не дае мне столькі часу — трэба, каб кніга выйшла хутчэй".

Масей Сяднёў прадчуваў, што часу ў яго мала. На вялікі жаль, кнігі ён не дачакаўся. Але глядзіце, якая далікатнасць: калі Вам усё гэта зацяжка, можам тады і адкласці. Ліст мае і пастскрыптум. Першы раз я прачытаў прыпіску з усмешкай. А потым, калі чытаў пасля жахлівай весткі, у горле застраў камяк, хацелася воўкам выць...

Гэтую прыпіску варта даць цалкам, бо яна характарызуе Масея Сяднёва як чалавека, як асобу.

"П.С. (менавіта гэтак, а не лацінскімі літарамі, пазначае ён пастскрыптум). Замучыла сумленне, калі Вы нарэшце дабраліся да нас і калі мы ўжо сядзелі (спярша было "селі", гэтае слова закрэслена) дружнай сям'ёй за сталом, выпілі віна, я неяк адчуў, што мы "не дапілі", а віна ў мяне болей не знайшлося, памяць не падказала, на жаль, што Вы прыехалі са сваім віном (Оля ўжо паставіла яго ў рэфрыжэратар), якое і належалася было паставіць на стол. Сёння няма ў мяне віна (я прывык бакальчык віна выпіваць), а купіць не магу (замяло нас снегам), пакутваю, а жонка: дык вон жа віно ў халадзільніку, Левановічава віно. Але я не адчыняю бутэльку, пакуль Вы не прыедзеце да нас, тады і "дап'ём". М.С."

У гэтай прыпісцы ўвесь трагізм чалавечага жыцця ўвогуле. Уражвае яснасць думкі, адчуванне стылю, дакладнасці слова. Так, сапраўды, Масей Сяднёў да апошніх дзён служыў Слову.

7

Першыя вершы Масея Сяднёва надрукаваў часопіс "Полымя" ў 1934 годзе. А першы зборнік паэзіі "У акіяне ночы" ўбачыў свет у 1946-м у невялікім нямецкім гарадку Рэгенсбургу. Праз год выйшла другая кніжка "Спадзяванні". У тым жа годзе ў Міхельсдорфе, дзе Сяднёў працаваў выкладчыкам беларускай гімназіі імя Янкі Купалы, з'явілася на свет кніжка "На краі свету", а ў Ватэнштаце - "Цень Янкі Купалы". На той час прыйшоўся вельмі плённы перыяд у творчасці Сяднёва. "Я жыў паэзіяй, паэзія давала мне крылле, глушыла боль, — прызнаваўся Масей Ларывонавіч пазней. — Як, дарэчы, і ў сталінскіх турмах, на Калыме. Каб, здаецца, не вершы — не жыў бы".

Калыма ты, Калыма,
Дзіўная планета!
Дванаццаць месяцаў зіма,
Астатняе лета,

— гэтыя радкі Сяднёва былі папулярнымі паміж вязняў і лічыліся "народнымі".

Абставіны жыцця прымусілі шукаць прытулак у Амерыцы. На першым часе было не да паэзіі, не да кніг. Давялося цяжка працаваць, каб пракарміць сям'ю. Вальней уздыхнуў, калі па конкурсе стаў выкладчыкам рускай мовы ва ўніверсітэце штата Індыяна. Зноў пачалі з'яўляцца вершы.

Цяпер тое ўсё далёка,
Як звон за хатай калосся,
Пісаліся вершы лёгка,
калі мне цяжка жылося.

Адзін з самых любімых вобразаў паэта-выгнанніка — беларуская жалейка. У вершы, які мае назву "Жалейка", Сяднёў нібы спавядаецца:

Спрабую зноў крануць маю жалейку
Пасля бясплодных стольких год...
У час выгнанніцкі яна была мне лекам
І вызначала думак маіх ход.
Я з ёю йшоў сібірскімі шляхамі,
Туліў яе за пазухай ад сцюж на Калыме.
Дзяліўся з ёю згадкамі і снамі —
І з ёю было цёпла мне.

Галоўная, скразная тэма паэзіі Сяднёва — Радзіма. Далёкая зямля, дзе з'явіўся на свет.

Засумаваў я па табе, Радзіма,
Па недаступнай па тваёй красе.
Кудысьці адыходзіш ты ўсё міма
І забываешся, даруй мне, пакрысе.

Дзіўная гэтая радзіма. Дзе яшчэ на зямлі ёсць край, за любоў да якога трэба плаціць жыццём? А калі ўдасца ацалець, то дажываць трэба на чужыне.

Радзіма — мачаха, а не ласкавая маці. Але яна стала такой не сама па сабе. Людзі, што вяршылі на ёй уладу, прыхадні ці то з усходу, ці то з захаду, перацягвалі яе лепшых сыноў на свой бок. А калі гэта не ўдавалася, пазбаўлялі жыцця.

Не, забыць сваю Радзіму Масей Сяднёў не мог. Як не мог і не пісаць пра яе, хоць вершы не даходзілі да Беларусі, нібы лісты без адрасу. Не прыносілі яны ні славы, ні грошай, выдаваў паэтычныя зборнікі за свой кошт. І ўсё ж, як любы творца, не мог не думаць і пра славу.

Я да славы чужое зусім не зайздросны,
але славы зрачыся не хацеў бы ні мала.
Я хацеў бы хоць так уваскрэснуць,
як Максім Багдановіч, Колас, Купала.
Да багацця зямнога я не зайздросны,
хоць хацеў бы займець сваю хату,
каб над ёю шумелі сосны,
гналі спёку ценем кашлатым.

Паэзія Масея Сяднёва нагадвае лісты да каханай. Ды вось бяда — любая, каханая маўчыць, не адказвае, але ён ведае, што яна ёсць, жыве. Ён спадзяецца, што некалі ўспомніць пра яго, і ён творыць, быццам заклінанне, шэпча: "Падружыся са мной, шчэ нікім не ужытае слова". І знаходзіць такія словы: "Масты ўзняліся радугай зялёзнай". Менавіта так: зялёза, зялёзны — гавораць у Прыбяседдзі.

А каханая была, чакала. Пасля вайны Масей Сяднёў адшукаў Дусю, якая расціла ад яго сына. Тую самую Дусю, моцнае каханне да якой, магутную першародную жарсць ён апісаў у рамане "І той дзень надышоў". Апісаў з неверагоднай адкрытасцю і шчырасцю, без літаратурных прыкрас і прыдумак. Нават імя каханай не стаў мяняць.

Раман "І той дзень надышоў" — гэта спеў каханню, спеў спрадвечнай чалавечай жарсці. Я цалкам згодны з ацэнкай гэтага твора, якую даў Барыс Сачанка ў прадмове да кнігі "Патушаныя зоры" ("Мастацкая літаратура", 1992). "Раман напісаны ад першай асобы, вельмі шчыра, лірычна і такою багатаю, свежаю мовай, як цяпер ужо рэдка пішуць многія нашы празаікі. "І той дзень надышоў" — удача М.Сяднёва. Гэта бадай ці не самы лепшы раман, што створаны і выдадзены ў беларускім замежжы".

А першы буйны празаічны твор "Раман Корзюк", які ўбачыў свет у 1985 годзе ў Нью-Ёрку, унікальны паводле сваёй фактуры: даваенны Мінск, жыццё студэнтаў, турмы, рэпрэсіі, допыты. Ёсць у ім багата яркіх, па-мастацку выпісаных сцэн. Але аўтару не ўдалося моцна знітаваць гэты living разнапланавы матэрыял. Пісаўся твор доўга, з перапынкамі, ажно 27 гадоў. Але і пры пэўных недахопах гэта ўнікальны мастацкі дакумент часу.

Свядома акцэнтую ўвагу на Сяднёве-празаіку, бо пра яго часцей пісалі як пра паэта. Зрэшты, нашым крытыкам і літаратуразнаўцам яшчэ належыць адкрыць і асэнсаваць выдатны паэтычны талент Масея Сяднёва. "Вершы М.Сяднёва — гэта сапраўдная паэзія, яны вызначаюцца навізною мастацкіх сродкаў, нечаканай метафарычнасцю, лірызмам, свежасцю думкі, у некаторых з іх ён падымаецца да значных паэтычных абагульненняў", — слушна адзначаў Б.Сачанка.

Кнігу паэзіі Масея Сяднёва "А часу больш, чым вечнасць", падараваную аўтарам, я чытаў у амерыканскім Бостане, і нарадзілася яна на амерыканскай зямлі, але славіць у ёй паэт сваю далёкую Радзіму. Калі чытаў вершы, мне падалося, што п'ю крынічную ваду з маёй і яго, Сяднёва, роднай Бесядзі. А потым у Мінску з радасцю прачытаў у артыкуле беларуса з Беластока Яна Чыквіна пра творчасць Сяднёва ("Неман", №3, 2001) такія словы: "Гэта кніга рэдкай лірычнай чысціні".

Такім чынам, у асобе Масея Сяднёва мы маем сапраўднага паэта, таленавітага празаіка, а таксама тонкага ўдумлівага крытыка, перакладчыка, страснага, адмысловага публіцыста і эсэіста. Гэтую выснову пацвярджаюць вядомая чытачу "Масеева кніга", выдадзеная "Мастацкай літаратурай" у 1994 годзе, і яшчэ невядомыя "Дзённікі", "Мае сумлевы", якія я чытаў у рукапісе.

Шматпланавая творчасць Масея Сяднёва пашырае гарызонты нашай літаратуры, уздымае яе на еўрапейскі ўзровень. Вось што піша Ян Чыквін: "У прозе М.Сяднёва, як і ў яго вершах, чуюцца высокія прыклады еўрапейкай літаратуры — то ж гётэўскае адчуванне паўнаты жыцця, вялікае жыццялюбства, цялесныя радасці".

Можна з поўнай падставай сказаць, што 5 лютага 2001 года ў далёкім Глен Кове перастала біцца сэрца вялікага Беларуса, вялікага Жыццялюба і вялікага Патрыёта. Насуперак суроваму лёсу не змарнаваў ён свой шматгранны талент, пусціў карані на чужой зямлі, каб славіць там любімую, незабыўную Бацькаўшчыну. Вядома, зрабіў ён не ўсё, што мог, не ўсе свае задумы і планы здзейсніў, не спачываў на лаўрах:

Жыву высокаю журбой,
Тугой па тым, што не збылося.
Як толькі быць незадаволеным сабой —
Нічога болей мне не засталося.

Высокая журба. Туга па Радзіме. Сум, роздум — гэтыя словы ў загалоўках ягоных артыкулаў. Ну вось, напрыклад, цытата з "Масеевай кнігі". Артыкул: "Сум па духоўным пантэоне". "У нашым духоўным пантэоне няма яшчэ свайго Гётэ. Над нашымі руінамі сімвалам выратавання не ўзняўся яшчэ беларускі Гётэ, — скрушна зазначае аўтар. — Над нашай пакутнай, але прыгожай зямлёй мусіць узняцца Агонь духу, і адбудзецца другое нараджэнне нашай нацыі, яе ўваскрашэнне".

Дарэчы, Сяднёў вельмі любіў Гётэ. Пра гэта сведчыць вялікая нізка вершаў нямецкага генія, перакладзеных ім на беларускую мову. А яшчэ ён перакладаў Мікеланджэла, Генрыха Гейнэ, лаўрэата Нобелеўскай прэміі Германа Геса. Пераклады Сяднёва — важкі ўнёсак у нашу культуру.

Сярод артыкулаў рукапіснай кнігі мяне асабліва ўразіў адзін, які называецца "Пакутлівыя разважанні над беларускім пытаннем". Вось невялікая вынятка з гэтых пакутлівых разважанняў: "Пра беларусаў звычайна гавораць і пішуць, што гэта асіміляваная нацыя. А асімілятары — гэта палякі і рускія. На гэты конт я сказаў бы: асіміляваць можна толькі тое, што паддаецца асіміляцыі. Мы і ёсць тое, што асімілюецца".

8

2001 год. У некралогу, паведамленнях аб смерці Масея Сяднёва пісалася сцісла і скупа. Кароткае паведамленне ў "Звяздзе": "Беларускі паэт Масей Сяднёў памёр 5 лютага ў ЗША. Пра гэта паведаміла яго дачка Таццяна, для якой вельмі важна, каб на любімай радзіме бацькі памяталі пра яго". Крануў загаловак: "У чужой краіне — цяпер назаўсёды".

Так, прах Масея Сяднёва знайшоў супакой у чужой краіне. А душа яго пераляцела Атлантыку і вярнулася дамоў, да сваіх прашчураў. Хіба не парадокс: чалавека з прозвішчам Сяднёў, якому б сядзець у роднай вёсцы, быць настаўнікам, лёс кідаў то ў адзін канец свету, то ў другі. З Мінска на Калыму, з Калымы ў Мінск, затым у Нямеччыну і зноў назад у Амерыку, дзе застаўся назаўсёды. Можа, нашы нашчадкі, асэнсаваўшы ўсё напісанае Сяднёвым: паэзію, прозу, пераклады, эсэістыку, літаратуразнаўчыя даследаванні, у тым ліку і напісаныя на рускай мове (Чехов как драматург", "Философские отступления в романе Л.Толстого "Война и мир", за якія наш зямляк стаў у Амерыцы магістрам і асістэнтам-прафесарам) — вырашаць перанесці на радзіму і ягоны прах. У духоўны Пантэон Вялікіх Беларусаў.

А наша задача, наш святы абавязак — вярнуць Бацькаўшчыне, якую ён так любіў, усё, што напісаў Масей Сяднёў. Ягонае жыццё, ягоны лёс варты асобнай кнігі-жыццяпісу. Было б добра, каб нехта з ягоных дзяцей, якія жывуць у Амерыцы, напісаў успаміны пра бацьку. Гэтыя ўспаміны прыдаліся б пры стварэнні кнігі пра нашага славутага земляка.

Прыбяседскі край — калыска слынных творцаў: Аркадзя Куляшова, Івана Чыгрынава, Аляксея Русецкага, Васіля Хомчанкі, Пятра Прыходзькі, Алеся Пісьмянкова. Недалёка ад Бесядзі і родная вёска выдатнага паэта Аляксея Пысіна.

У сузор'і гэтых імён ярка ззяе зорка Масея Сяднёва, таленавітага самародка, якога ўзгадавала беларуская жыццядайная зямля.

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Золата Паўла Пятрова

Залатую ўзнагароду на Першых адкрытых маладзёжных Еўрапейскіх Дэльфійскіх гульнях у Валгаградзе атрымаў саліст Беларускага тэатра оперы і балета Павел Пятроў.

Беларускі спявак Павел Пятроў атрымаў золата ў намінацыі "Акадэмічныя спевы". Ва ўнікальным спаборніцтве — адзіным у свеце, што аб'ядноўвае ўсе віды мастацтва, бралі ўдзел каманды з усіх рэгіёнаў Расіі, а таксама дэлегацыі з 26 краін свету. Усяго ў Дэльфійскіх гульнях удзельнічалі 2,5 тысячы чалавек.

Гэта не першая перамога маладога саліста тэатра Паўла Пятрова на міжнародных конкурсах. У 2013 года ён стаў лаўрэатам другой прэміі VIII Міжнароднага конкурсу вакалістаў імя Станіслава Манюшкі, у гэтым жа годзе — лаўрэатам першай прэміі ў Міжнародным конкурсе оперных выканаўцаў імя Марыі Біешу ў Кішынёве.

Салістам Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Павел з'яўляецца ўжо два гады.

Вера ВІР.

ЧУЛІ?

Канчыта Вурст можа прыехаць у Мінск

Цяпер з прадстаўнікамі пераможцы "Еўрабачання-2014" вядуцца перамовы. Канцэрт артысткі плануецца на лета. Як выявілася, беларускія тэлегледачы годна ацанілі прадстаўніка Аўстрыі Канчыту Вурст, паставіўшы на чацвёртае месца. Больш смс-паведамленняў і званкоў набралі толькі Расія, Арменія і Украіна.

А вось журы было нашмат больш кансерватыўным. Пяцёра беларускіх экспертаў паставіла Аўстрыю на 24-е, 25-е, 20-е, 23-е і 22-е месцы адпаведна. У сярэднім гэта 23-е месца.

Самый богатый испанец оденет белорусов

Владелец Inditex Group и бренда Zara испанец Амансио Ортега, занимающий четвертое место в мировом рейтинге миллиардеров, дал добро на выход компании на белорусский рынок. До весны этого года Беларусь оставалась одним из редких белых пятен в европейском бизнесе 78-летнего ретейлера, чье состояние оценивается экспертами Forbes в 63,4 млрд долларов.

Inditex Group давно работает на всех соседних с нашей страной рынках, магазины практически всех брендов группы (Zara, Zara Home, Bershka, Massimo Dutti, Pull and Bear, Stradivarius и др.) открыты в России, Украине, Польше, Литве и Латвии.

С МОЕЙ КОЛОКОЛЬНИ

Елена МОЛОЧКО

Время — сестра правды

Я человек заинтересованный. Если в белорусских городах появляются новые памятники, значит, считаю, властям — зачет.

А памятники появляются! И в столице, и в районных центрах.

В достославном Несвиже в праздник, 9 Мая, власти представили общественности новую скульптурную композицию. Посвящена она не Отечественной войне, как можно было бы подумать, учитывая дату открытия. Хотя работа тоже связана с историей, точнее, ее символом. На пересечении центральных улиц Ленинской и Слуцкой появился лев, который держит щит с гербом рода Радзивиллов. Подобное изображение — лев со щитом — не раз встречалось на книгах из легендарной библиотеки магнатов. Ну, и царь зверей вообще древний символ власти. Еще с эпохи Возрождения в европейском искусстве и архитектуре скульптуры львов использовали как элементы украшения входов во дворцы, как детали парковых городских фонтанов. Лев — символ мужества, силы, величия рода. В Несвижском замке изображения львов применены в украшении камина. Так что новый "Лев" не случайный зверь в этом городе. Назову фамилии его авторов: скульптор Александр Финский и архитектор Армен Сардаров, известные деятели культуры. Работа небольшая, созданная в классическом стиле, очень добротно и, мне кажется, с любовью.

Повторю, я порадовалась за городские власти — находят средства! Отрадно, что ощущают внутреннюю потребность украшать родные места. Естественно, новый "Лев-страж" не поспорит с костелом и дворцом, не перетянет на себя архитектурные акценты, не разрушит ансамбль, охраняемый ЮНЕСКО, как сразу заволновались вечные критики нашей повседневности. Во-первых, он стоит на современном перекрестке. Во-вторых, это камерная работа, она не конкурирует с главными жемчужинами города и уж, конечно, не доминирует над ними. Она — изящный штрих, дополнение к существующему историческому ансамблю. К сожалению, весь город подтянуть до уровня главных достопримечательностей пока невозможно. Но вот пошагово, хотя бы по памятнику в год... Хотя и это, понимаю, слишком смелые мечты.

Конечно, влить бы пару бюджетов Минска в райцентр — засверкал бы наш Несвиж маленьким Парижем. А так пока при всем при том — районный городок с замком. Да и его жители, коренные несвижцы, далеко не каждый день бывают во дворце, любуются там архитектурными композициями, созданными французскими мастерами (по одной из версий). А вот по улице Ленинской около ратуши их житейские маршруты пролегают, полагаю, гораздо чаще. Так что со "Львом" на Ленинской разминуться им будет труднее. И скульптура, напоминающая о большой истории, войдет в их обыденную жизнь. Даже с этой точки зрения поставлен "Лев" более чем на свое место. И, уж если на то пошло, авторы, как я специально поинтересовалась, получили все мыслимые разрешения на его установку: все бумаги от Минкульта до Академии наук. Это месседж специально для оскорбленных критиков.

Но нет мира под оливами. Всегда найдется рядом тот, кто против: большого спорта, "Евровидения", георгиевских ленточек, моногамии, референдума, патернализма, постмодернизма, постпостмодернизма и так до бесконечности. "Честное меньшинство". Как они себя сами называют, естественно. Для большинства, само собой, предлагаются определения противоположные, уничижительные. Но вряд ли мы с ними согласимся, конечно. Хотя, если только об архитектуре, то дискуссия, по-моему, может развернуться лишь в одной плоскости: в каком стиле продолжать облагораживать современную городскую среду? С реверансами в традиционную реалистическую манеру, как хорошо усвоенный урок? Или все-таки рискнуть и шагнуть, нет, прыгнуть наконец в век XXI?

Я, например, давно жду "бомбы" в столице, чего-нибудь острого, экстраординарного. Вроде револьвера с завязанным дулом, как памятник "Нет насилию!" в Стокгольме. Впрочем, он уже классика. Тогда, скажем, слона, который стоит на своем хоботе вверх тормашками — как вызов силе тяжести. Почему бы и нет? Но таких скульптур нет, их время у нас, видимо, не пришло. А время — сестра правды. Постмодерна почти нет на наших улицах, потому что его нет в сознании большинства. А появись такой "сюр" сейчас в белорусской городской среде — это выглядело бы, наверное, надуманностью, фальшивкой. Люди бы его отторгли. А "Льва — стража города" несвижцы приняли как родного. По крайней мере сразу после установки, еще до официального открытия, его облюбовали дети, обнимая и пытаясь залезть ему прямо на голову. Хотят приручить-таки царя зверей, стража своего города. Удастся?

ГАСТРОЛЬ

Елена ЯКОВЛЕВА:

«Иногда совсем не важно, на "Мерседесе" твой избранник приехал или на трамвае»

*12 июня в Минске покажут пронзительный спектакль "Территория любви". В главной роли — **Елена Яковлева**. Оригинальный по своему сценическому решению и звездный по актерскому составу проект поставил молодой режиссер Владимир Панков.*

"Территория любви" — это история о женщине и трех ее мужчинах, в которой переплетаются слова, музыка и чувства. Она пыталась найти свою единственную любовь, но что-то не сошлось, и она осталась в полном одиночестве. Подружка, любовница, жена — главная героиня перебирает истории своих отношений разных лет, вспоминает трех главных мужчин своей жизни и готовится к встрече с новым избранником.

— *Весь спектакль — это женские воспоминания о поисках любви*, — отмечает народная артистка России **Елена Яковлева**. — *И главное не то, что было когда-то с этой женщиной, а то, что сегодня происходит в ее душе. Ведь по прошествии лет не важно, на "Мерседесе" приехал к тебе твой избранник или на трамвае. Важно, что было тогда и что осталось в твоей душе сейчас.*

Весь спектакль сопровождается живой музыкой. Джазовые и блюзовые импровизации, которые не просто служат фоном для событий на сцене, а буквально проникают в действо, придавая им еще одно эмоциональное измерение.

В спектакле также заняты **Вячеслав Разбегаев, Евгений Бархатов, Андрей Заводюк и Петр Кислов.** Автор оригинальной пьесы — американский актер, кинорежиссер и сценарист Майкл Кристофер.

Билеты на спектакль стоят не так уж и дорого — от 210 до 770 тысяч рублей.

Марина ВИШНЕВСКАЯ.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
13 МАЯ 2014 г.

КОЛОНКА ЮРИСТА

На вопросы читателей "Народной Воли" отвечает юрист правозащитного центра "Правовая помощь населению" (Киев, Украина) Юрий БЕЛЯКОВ.

Квартира в наследство не входит

В феврале 1982 года снесли дом, принадлежащий моей матери — Анастасии Щербо. На момент сноса дома денежная компенсация не выплачивалась. Дом снесли для строительства общежития. Маме предоставили благоустроенную квартиру. В 1985 году она скоропостижно умерла. На все мои обращения в госорганы, в том числе в судебные органы, мне было отказано в признании права собственности на квартиру в порядке наследования.

Как я могу получить свое наследство в виде квартиры?

Раиса Щербо, Могилев.

Из Вашего письма видно, что Вы оспаривали наследство в суде. Решением суда Октябрьского района г.Могилева, оставленным без изменения Могилевским областным судом, Вам отказано в удовлетворении иска к администрации. Основание: на момент предоставления спорной квартиры действующим законодательством не предусматривалась передача гражданам в собственность квартир, предоставляемых им в связи со сносом находящихся в личной собственности жилых домов. Квартира при жизни Вашей матери относилась к государственному жилому фонду и в собственность ей не передавалась. Следовательно, суд обоснованно пришел к выводу, что указанная квартира в состав наследства входить не может. Кроме того, с заявлением в суд Вы обратились спустя 18 лет после смерти матери, пропустив без уважительных причин срок обращения.

К сожалению, в сложившейся ситуации Вы не можете получить в наследство переданную матери квартиру, а соответственно, и денежную компенсацию. Вместе с тем Вы имеете право получить оставшиеся после смерти мебель и личные вещи матери.

Администрация имеет право...

Может ли администрация на законных основаниях требовать от работника, получившего бытовую травму и имеющего больничный лист, объяснительную с обязательным указанием того, что во время получения травмы он находился в состоянии алкогольного опьянения? В противном случае бухгалтерия не оплатит больничный лист.

Александр Ращинский, Минск.

Администрация вправе потребовать такое объяснение, поскольку это необходимо для назначения пособия по временной нетрудоспособности. Регламентируется это Положением о комиссии по назначению государственных пособий семьям, воспитывающим детей, и пособий по временной нетрудоспособности, утвержденного постановлением Совета Министров от 28.06.2013 г., №569.

Ограничены ли права наследника?

Я завещал свой банковский вклад дочери, инвалиду 1-й группы. Учитывая, что она не в состоянии пользоваться вкладом, назначил полноправным распорядителем вклада моего сына, но ограничил на три года его право снимать деньги, позволил только снимать 2/3 процентов ежемесячно. Заведующая нотариальной конторой увидела в этом ограничение прав наследника и отказалась принять такое завещание.

Имею ли я право ограничить полноправного распорядителя в получении наследства? Правильно ли мне отказала заведующая нотариальной конторой в принятии такого завещания?

Григорий Чернявский, Минск.

Наследодатель действительно может ограничить наследника при получении наследства (ст.1041 Гражданского кодекса). Однако получение наследства может быть ограничено только **правомерными** условиями относительно характера поведения наследника.

В нотариальной конторе поступили правильно. Если Вы завещали вклад, то ограничение в виде снятия только процентов по вкладу является противоречащим нормам наследования, поскольку наследник не может воспользоваться полученным наследством в виде вклада.

Сроки для судебной защиты пропущены

В 1972 году подошла моя очередь на квартиру, которую отдали другому работнику. В следующем году по моей очереди квартиру передали снова другому человеку. Позже мне дали не новую квартиру, а из подменного фонда с заводским браком. После моей жалобы в 2008 году мне ответили, что якобы мне предлагали более низкий этаж, но я отказался. Это не соответствует действительности. Наша семья считает, что нас унизили, лишили радости получить новую квартиру.

Петр Ларчик, Гомель.

Из Вашего письма следует, что Вы состояли на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий по месту работы. По действующему на то время законодательству контроль за состоянием учета осуществляли исполнительные комитеты местных Советов народных депутатов и соответствующие органы профессиональных союзов.

По всем спорным вопросам Вы имели право обратиться с жалобой как в вышестоящий орган, так и в суд. Однако Вы не воспользовались таким правом и вселились в квартиру. К сожалению, сроки для судебной защиты Вашего права уже пропущены.

Только через суд

Была уволена с работы по соглашению сторон. При увольнении не был произведен расчет в полном объеме. По решению суда от 05.03.2013 года наниматель выплатил указанную в решении суда сумму только 13.06.2013 г. Когда я повторно обратилась в суд, чтобы с ответчика взыскать средний заработок за период просрочки, суд отказал в удовлетворении моих требований.

Можно ли взыскать с нанимателя средний заработок за период с 05.03.2013 г. по 13.06.2013 г.

Зинаида БАТУРО, Могилев.

Если нанимателем несвоевременно исполняется решение суда, то все спорные вопросы разрешаются в порядке исполнения. Суд может по Вашему заявлению произвести индексацию взысканных денежных сумм на день исполнения решения.

В суд Минского района Минской области поступило заявление о признании умершим Евгения Вячеславовича Лысаковского 03.01.1959 года рождения, уроженца д.Зазерье Пуховичского района Минской области, зарегистрированного по адресу: Минский район, а.г.Михановичи, ул.Советская, 25—39. Просьба ко всем гражданам и юридическим лицам, имеющим какие-либо сведения о Е.В.Лысаковском, сообщить их суду Минского района Минской области в течение двух месяцев со дня публикации.

СПЕЦЫЯЛЬНЫ РЭПАРТАЖ

«Вашы дзяўчаты — кроў з малаком!..»

Карэспандэнт "Народнай Волі" высвятляў, чым акрамя хакея займаюцца ў беларускай сталіцы замежныя балельшчыкі.

Аматары хакея пачалі з'язджацца ў Мінск за некалькі дзён да пачатку чэмпіянату. Напрыклад, у Студэнцкай вёсцы, дзе пражыванне досыць таннае (10—30 еўра ў суткі) каля 30 чалавек засяліліся 7 мая, на наступны дзень — каля 300, а 9 мая — тысячы. Тут жывуць у асноўным расіяне, латышы і беларусы-"рэгіяналы".

9 мая, у дзень адкрыцця першынства, Мінск віраваў. У "зонах гасціннасці" ракой лілося піва, размалёваныя госці хадзілі па горадзе са сцягамі сваіх краін.

"З сабой фарбу многія прывезлі, каб сэканоміць", — скардзіцца мне дзяўчына, якая за 100 тысяч рублёў зробіць з вашага твара дзяржаўны сцяг.

У "зонах гасціннасці" можна піць піва, але нельга паліць. На ўваходзе вас "абшманаюць" з ног да галавы, пры гэтым праверацы фотаапараты і іншую апаратуру. Як вядома, на перыяд чэмпіянату забаранілі продаж імпартнага піва, таму ў зонах частуюць толькі беларускім. Відаць, каб тыя ж чэхі, як казаў афіцыйны беларускі лідар, не "атруціліся" чэшскім півам.

Дарэчы, піўныя намёты працуюць у зонах гасціннасці да трох ночы, так што пасля першай перамогі расіян іх балельшчыкі "гасцінна газавалі" аж да раніцы.

"Вельмі складана было ў першыя суткі чэмпіянату, — распавядае мне касір намёта "Рэцычкае" Святлана Ясонава. — *Каля 400 літраў піва выпілі толькі ў нас! А ўвогуле, балельшчыкі весяляцца спакойна, без інцыдэнтаў".*

Тым часам СМІ са спасылкай на відавочцаў паведамілі, што нецвярозыя расійскія фанаты 9 мая вывесілі на агароджы Пасольства Грузіі ў Беларусі некалькі расійскіх сцягоў. Пры гэтым кажуць, што супрацоўнікі міліцыі, якія ахоўваюць грузінскую дыпмісію, не перашкаджалі вывешванню сцягоў, праўда, яны не дазволілі расіянам зняць з флагштока грузінскі сцяг.

Увогуле, расійскіх балельшчыкаў у Мінску — процьма. Многія ходзяць з георгіеўскімі стужкамі, са сцягамі СССР. Называюць сябе патрыётамі.

Павел Бачароў, Андрэй Чашчын і Валянцін Трэпшын прыехалі ў беларускую сталіцу на машыне з Валгаграда, але трымаюць у руках расійскі трыкалор з надпісам "За Сталінград".

"Яшчэ ў лістападзе набывалі квіткі, — распавядаюць яны. — *Не ў "Цэнтркурорце", а праз беларускую федэрацыю хакея. "Цэнтркурорт" прадаваў камплекты (пражыванне плюс білеты), але мы выйшлі на прадстаўніка аргкамітэта Пятра Рабухіна, які дапамог нам купіць асобна білеты на хакей, і асобна мы заплацілі за пражыванне. Гэта аказалася ў разы танней, чым у турыстычнай кампаніі. Таму такое "кідалава" нам не патрэбна. А так на нас пяцярых атрымалася 400 еўра на 4 дні. Нумары цудоўныя, абслугоўванне таксама. Праўда, горад не паглядзелі, не было часу..."*

Расіяне не чулі, што іх "калегі" вывесілі расійскі сцяг на грузінскай амбасадзе, але такі ўчынак толькі падтрымліваюць. І іншую пазіцыю яны слухаць не хочуць.

"Калі вывесілі сцяг, значыць, так і трэба, — кажа Павел. — *Мы за сваіх — гарой! Вось і ва Украіне фашысты хочуць прывесці да ўлады сваіх. Крым ужо пайшоў туды, куды трэба, зараз на чарзе другія рэгіёны Украіны... Мы, безумоўна, супраць грамадзянскай вайны, але нацысцкая палітыка нам не патрэбна. Мы — за славянскае сяброўства".*

Другая па велічыні армія фанатаў (пасля расіян) — з Латвіі. Марыс і Гаціс ужо некалькі гадоў не жывуць у Латвіі. Адзін працуе ў Швецыі, а другі — у Ірландыі. Але абодва кажуць, што *"хакей — гэта святое".*

— 6—7 тысяч латвійскіх балельшчыкаў прыехалі ў Мінск падтрымаць каманду.

— Як адзначылі перамогу над фінамі?

— О-о-о! Да 6 раніцы былі ў начным клубе. Само сабой пазнаёміліся з беларускімі дзяўчатамі. О-о-о! Такіх нават у Латвіі няма. Быццам зоркі! Як кажуць: кроў з малаком!

— Што, акрамя хакея і дзяўчат, пабачылі ў Мінску?

— Пасля начнога клуба нас павезлі на экскурсію ў Нацыянальную бібліятэку, дзе мы і заснулі. Чакаем экскурсію, калі можна будзе пастраляць з аўтамата Калашнікава. Ёсць і такая забава для нас у экскурсійным туры.

Дарэчы, на час чэмпіянату некаторыя сталічныя музеі працуюць да 12 гадзін ночы. Цікава будзе даведацца: ці шмат фанатаў-турыстаў наведалі позна вечарам культурныя ўстановы?

Алесь СІВЫ.

ДАРЭЧЫ

Кароткія вынікі трэцяга дня чэмпіянату свету па хакеі ў Мінску з пункту гледжання арганізацыі бяспекі супрацоўнікамі міліцыі падвёў у "Фэйсбуку" прэс-сакратар ГУУС Мінгарвыканкама **Аляксандр Ластоўскі**, піша БелаПАН.

Паводле яго інфармацыі, *"некалькі латвійскіх балельшчыкаў перабралі са спіртным, міліцыянеры перадалі іх медыкам; міліцыянеры знайшлі дзве безгаспадарныя сумкі, зрэагаваўшы аператыўна; балельшчык з Прыбалтыкі зламаў стул у парыве пачуццяў — адміністрацыя арэны з разуменнем паставілася да сітуацыі; латыш згубіў дакументы — міліцыянеры знайшлі іх на трыбунах і вярнулі; на паркоўцы хтосьці пакінуў адчыненай машыну — міліцыянеры вылічылі ўладальніка і знайшлі яго, балельшчык быў вельмі ўдзячны, бо ў машыне знаходзіліся каштоўныя рэчы".*

"Пра супрацоўнікаў ДАІ, да якіх пастаянна звяртаюцца замежныя вадзіцелі, я ўжо проста не згадваю", — дадаў прэс-сакратар ГУУС.

ВНЕ ИГРЫ

***

Александр Лукашенко зашел в раздевалку сборной Беларуси перед стартовым матчем на ЧМ-2014 пожелать команде удачи. В итоге белорусская сборная "удачно" проиграла — 1:6.

***

Защитник "Сент-Луиса" и сборной Чехии **Роман Полак** рассказал об опыте посещения учреждения здравоохранения в Минске после того, как получил травму в матче со Словакией.

"Не знал, чего ждать от больницы в Минске. Не хотел, чтобы до меня там дотрагивались, мне нужно было только сделать рентген. Минск — чистый город, но о больнице так сказать не могу", — сообщил Полак.

По словам доктора команды **Томаша Выскочила**, они были в поликлинике на улице Революционной, пишет Tribuna.com.

"Больница 1980 года. Получили довольно интересный опыт. Но ренгтен нам сделать удалось", — сказал врач.

***

Свидетелем неприятного инцидента после матча Россия—Швейцария стал читатель charter97.org.

На видео, которым с редакцией поделился читатель, видно, как швейцарские болельщики развернули огромный флаг своей страны. Все проходило мирно и весело, болельщики фотографировались на фоне швейцарского флага, однако один из российских болельщиков решил вмешаться и потоптаться по флагу соперников.

Швейцарским болельщикам удалось остановить и выпроводить хулигана.

***

Блогера Нику Сандрос шокирует Минск в период чемпионата по хоккею.

"В каждом кафе полно мужиков! О, ЧМ, длись вечно!" — пишет она в Фейсбуке, уточнив, что *"те, что унылые, — наши. Те, что улыбаются, — заграничные. Выбор есть!"*

***

За проезд от "Минск-Арены" до гостиницы "Планета" таксист-"бомбила" запросил более полумиллиона рублей.

По окончании матча Россия—Швейцария автобусы явно не справлялись с потоком болельщиков. Опьяненные победой россияне готовы были платить любые деньги, лишь бы уехать. Естественно, ситуацией воспользовались таксисты-нелегалы, которые брали пассажиров прямо с проезжей части, не боясь никаких штрафов — русские все равно больше заплатят.

Tut.by поинтересовался, сколько стоит доехать до гостиницы "Планета" за российские рубли: мол, белорусских денег нет.

— 2 тысячи рублей, садись, поехали, — для убедительности показал два пальца водитель черного Peugeot без каких-либо наклеек.

Переведя в уме на белорусские (571 тысяча рублей), журналисты отказались. Водитель расстроился не сильно: к машине уже спешила компания в трехцветных свитерах. Они не задумываясь согласились поехать в центр за те же 2 тысячи российских рублей.

НАШЫ

Беларусы зайгралі толькі пасля таго, як ім далі «па шайбе»

Спрэчкі аб тым, ці патрэбны краіне гэты чэмпіянат, можна весці доўга, аднак сёння трэба канстатаваць факты: каманды выходзяць на лёд, а першынство працягваецца.

У першы дзень чэмпіянату зборная Беларусі сустракалася з камандай ЗША і прайграла з буйным лікам — 1:6. Дарэчы, святочны салют 9 Мая перанеслі з 22.00 на 23.00. Акурат на той час, калі заканчваўся матч беларусаў з амерыканцамі. Магчыма, такім чынам хацелі адзначыць першую перамогу беларускіх хакеістаў, але ў выніку гэты салют ў свеце таго, што зрабілі з нашай камандай, выглядаў ужо як здзек.

А вось у мінулую нядзелю беларусы рэабілітаваліся перад сваімі балельшчыкамі. Нягледзячы на тое, што наша каманда саступала па ходзе гульні зборнай Казахстана, у выніку беларусы перамаглі — 4:1. Відаць, трэнерскі штаб і хакеісты зрабілі высновы.

Дарэчы, паведамлялася, што на матчы з удзелам беларускай зборнай квіткі даўно прададзены і ў продажы іх больш не будзе. Тым больш дзіўна было назіраць на арэне мноства свабодных месцаў падчас гульні беларусаў з тымі ж амерыканцамі. Спартыўныя чыноўнікі ківаюць на Міжнародную федэрацыю хакея: маўляў, гэта іх выкупленая квота і іх свабодныя месцы. Але магчымы і іншы варыянт тлумачэння гэтай з'явы. Наколькі вядома, каб запоўніць трыбуны, квіткі раздалі ў многія ўстановы і на прадпрыемствы. Натуральна, што 9 мая, калі ў людзей быў выхадны, многія аддалі перавагу адпачынку. Тым больш у адзін момант хакей не палюбіш. Нават "на халяву". Вось і атрымліваецца, што сапраўдныя аматары хакея не могуць патрапіць на матчы, а некаторыя "балельшчыкі па размеркаванні" ледзь не засынаюць падчас гульні. Да слова, расказвалі, што на матч Беларусь—Казахстан, каб запоўніць вольныя месцы, аматараў запускалі на арэну проста так — нават без білетаў.

А чэмпіянат працягваецца, мы чакаем новых перамог нашай каманды...

Вынікі матчаў

9 мая

БЕЛАРУСЬ—ЗША — 1:6, Славакія—Чэхія — 2:3 (перамога ў овертайме), Францыя—Канада — 3:2 (перамога па булітах), Швейцарыя—Расія — 0:5.

10 мая

Італія—Нарвегія — 0:3, Казахстан—Германія — 1:2 (перамога па булітах), Канада—Славакія — 4:1, ЗША—Швейцарыя — 3:2, Фінляндыя—Латвія — 2:3, Швецыя — Данія — 3:0.

11 мая

БЕЛАРУСЬ—Казахстан — 4:1, Германія—Латвія — 3:2, Нарвегія—Данія — 4:3, Фінляндыя—Расія — 2:4, Францыя—Італія — 1:2, Швецыя—Чэхія — 4:3 (па булітах).

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ШАШКІ

Для нашых чытачоў

Міжнародны майстар з Мінска Віктар Шульга даслаў у рэдакцыю свае новыя кампазіцыі на разгляд аматараў шашак сярод чытачоў. Першую з іх паспрабуйце развязаць самастойна:

1. **Белыя**: c7, d6, e1, e7, f2, f4, f6, g7, h6 (9). **Чорныя**: a7, b4, b8, c3, c5, d4, e5, f8, g3, h2, h4 (11). Выйгрыш. Свае рашэнні вы зможаце праверыць у наступным выпуску рубрыкі.

2. **Белыя**: a5, c1, c7, d2, d4, e1, e5, f2, h4 (9). **Чорныя**: b6, b8, d8, e7, f6, g3, g5, g7, h8 (9).

Паглыбленне праблемы П.Кажаноўскага: de3, c3, c7, e5 і г.д. Гульня набыла дынамічны характар з неаўтаматычнымі перабоямі.

3. **Белыя**: b4, b6, c5, c7, d6, e5, g1 (7). **Чорныя**: a5, b2, c3, d2, d8, e3, g3, g5 (8).

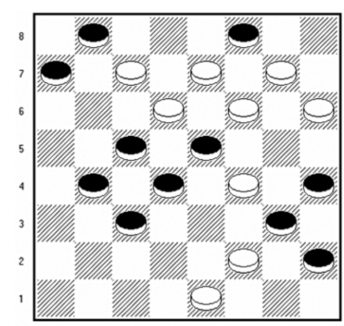
Ускладненне канструкцыі В.Варушылы: e7, b8, h6, h2, f4, a5x.

4. **Белыя**: 6, 10, 12, 18, 19, 23, 27, 32, 44 (9). **Чорныя**: 16, 29, 33, 34, 41, 42, 43, 45 (8).

Паляпшэнне камбінацыі В.Логвінава на 100-клетачнай дошцы: 28, 21, 1, 46, 41!x.

Прызёры — сталічныя гросмайстры

Яны пацвердзілі высокі клас гульні ў першынстве Беларусі па шашках-100 сярод мужчын: Яўген Ватуцін, набраўшы 17 ачкоў з 22 магчымых, заваяваў залаты медаль, Сяргей Насевіч — сярэбраны і Аляксандр Булатаў — бронзавы (па 16 ачкоў). Столькі ж і ў актыве міжнароднага майстра з Гомеля Андрэя Толчыкава, але паводле дадатковых крытэрыў яму прысуджана чацвёртае месца. Майстар А.Куніца і міжнародны гросмайстар па шаш-

ках-64 А.Валюк засталіся ў вышэйшай лізе на будучы год.

Намеснік старшыні Беларускай федэрацыі шашак Віталь Варушыла перадаў па электроннай пошце фрагменты з партый, якія раіць узяць на заметку:

1.**Белыя** (А.Куніца): 24, 25, дамка 2 (3). **Чорныя** (Я.Ханукаеў): 14, 15, 32 (3)

1. 24-19! 14:23 2. 0224, і ў чорных няма абароны.

2.**Белыя** (А.Валюк): 26, 28, 30, 33, 34, 35, 38, 40, 41, 45, 47(11). **Чорныя** (Я.Ватуцін): 3, 8, 12, 17, 18, 19, 20, 24, 25, 27, 36 (11).

1...1823!, і праз некалькі хадоў высветліцца, што ў белых адсутнічае магчымасць выратавацца 2. 2822 17:39 3. 3443 2534 4. 40:07, бо 4... 0812! 5. 07:18 1923+.

3. **Белыя** (А.Булатаў): 9, 27, 32, 35, 37, 38 (6). **Чорныя** (Ф.Бакач): 16, 17, 20, 21, 25, 26, 44(7).

1. 37-31 2. 35-30 3. 9-3 4. 3:32! 20-24 5. 32-38 24-30 6. 38-43 30-35 7. 43-49 (фінальны матыў "штаны") 16-21 8. 49:16 35-40 9. 16-11! 40-45 10. 11-50 з запіраннем простай чорных на 45.

Праверце рашэнні

"**Для добрага адпачынку**": №1 (П.Шклудаў) — d6, h4 (e3) d8 (a1) dg5 (f2) e3 (g1) ef2 (d4) c5 (h6) g5, c5+.

Мікалай ГЛАДКІ.

Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871.
Тэл.рэкламнага аддзела: (017) 3286609, 3286906
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

ISSN 2071-9647
9 772071 964000 14036

Падпісныя індэксы: 63222, 632222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/0494179 ад 03.04.2009. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 12.05.2014 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 26500 экз. Заказ №1911.